БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 235 (16.318) • 8 октябрь 1975 йил, чоршанба • Баҳоси 2 тийин

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИГА, ОЛИМЛАРГА, СОВЕТ ФАНИНИНГ БАРЧА ХОДИМЛАРИГА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети олимларни, барча фан ходимларини СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейи билан самимий табриклайдилар. Фанлар академиясининг барпо этилиши мамлакатимиз фани, маорифи ва маданияти тарихидаги шонли воқеа бўлди.

Фанлар академияси катта ва шонли йўлни босиб ўтди ҳамда эндиликда ҳақли равишда мамлакатимиздаги илмий ташкилотларнинг бутун системасида етакчи мавқени эгаллаб турибди, турли-туман профилдаги илмий-тадқиқот муассасаларининг кенг тармоғига эга бўлиб қолди. Совет халқи илмий фикр йилномасига кўпгина ёрқин саҳифалар ёзган ўз академияси билан фахрланади, унинг совет фанини ривожлантиришдаги ролини ва мамлакат ҳаётидаги иштирокини юксак баҳолайди. СССР Фанлар академиясининг 250 йиллиги байрами совет фани ютуқларининг умумхалқ кўригига айланиб кетди, олимларнинг юксак ижтимоий активлигини, уларнинг партия билан бузилмас бирлигини, партия режаларини амалга оширишга азми қарор берганлигини намойиш қилиб кўрсатди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси инсоният тарихида янги даврни бошлаб берди, халқ оммаси учун илм даргоҳига кенг йўл очиб берди ва унинг қудратли ижодий куч-ғайратини жўш урдириб юборди. Фан ва маориф халққа, совет Ватанига, социалистик қурилишга хизмат қиладиган бўлиб қолди. Совет фанини ривожлантиришга улуғ Ленин раҳнамолик қилди, ҳатто вайронгарчилик ва гражданлар урушининг оғир йилларида ҳам революция йўлбошчиси олимларга зўр меҳр-муҳаббат ва ғамхўрлик билан қаради, илмий кучларни ишчи ва деҳқонларнинг дунёда биринчи давлати экономикаси ва маданиятини социалистик негизларда ўзгартиришга кўмаклашувчи тадқиқотларни ривожлантиришга йўллаб турди.

Совет олимлари партия билан халқнинг доимий мададига таяниб фундаментал ва амалий тадқиқотларни кенг жабҳа бўйлаб авж олдириб юбордилар, ҳамиша мамлакатни индустриялаш, қишлоқ хўжалигини социалистик негизларда қайта қуриш, чинакам маданий революцияни амалга ошириш учун курашнинг олдинги маррасида бўлдилар, фашизм устидан қозонилган тарихий Ғалаба учун, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун кўп иш қилдилар.

Совет олимларининг ажойиб муваффақиятлари жаҳон фанининг ривожига катта таъсир ўтказди ва бу муваффақиятлар XX аср табиатшунослиги ва илғор ижтимоий-сиёсий фикрининг жадал ривожидан ажралмасдир. Мамлакатимизни энг қудратли индустриал давлатлардан бирига айлантиришда совет фани жуда катта роль ўйнади. Бинобарин, у ҳозир илмий-техникавий ва социал тараққиётнинг жуда муҳим омили сифатида иш кўрмоқда, ҳозирги замон цивилизациясини ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшмоқда, Совет Иттифоқининг халқаро обрў-эътиборини оширишга ёрдам бермоқда. СССР Фанлар академиясининг халқаро эътибори беқиёс ўсди, унинг чет эллардаги илмий ташкилотлар билан, айниқса социалистик мамлакатларнинг илмий ташкилотлари ва олимлари билан ҳамкорлиги кенгаймоқда. Совет олимларининг халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги, халқаро кескинликни юмшатиш учун курашда актив иштирок этаётганлиги кенг миқёсда маъқулланмоқда ва қўллаб-қувватланмоқда.

Ҳозирги вақтда, мамлакатимиз ўз кўлами жиҳатидан улуғвор халқ хўжалик ва социал-сиёсий вазифаларни ҳал этаётган бир пайтда амалда бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қолган фаннинг роли айниқса ошиб бормоқда. Фан-техника революциясининг ютуқларини социализмнинг афзалликлари билан узвий равишда боғлаш коммунистик қурилиш ҳозирги босқичининг характерли белгиси бўлиб, коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг, совет халқи фаровонлигини оширишнинг, халқ моддий ва маънавий эҳтиёжларини тобора тўлароқ қондиришнинг зарур шартидир.

Бизнинг жамиятимизда илм-фанни ривожлантириш учун бениҳоя қулай шароит яратилган. Табиий ва ижтимоий фанлар соҳасидаги фундаментал тадқиқотлар энг муҳим илмий-техникавий ва социал проблемаларни комплекс ҳал этишга, ишлаб чиқарувчи кучларни ҳал қилувчи даражада тез ривожлантиришга, ишлаб чиқариш самарадорлигини ва совет халқининг турмуш даражасини оширишга, ижтимоий тараққиётнинг актуал масалаларини ишлаб чиқишга, меҳнаткашларнинг маркс-ча-ленинча дунё қарашини шакллантиришга тобора кенг миқёсда хизмат қилмоқда. Ҳозир ер ости бойликларини, жаҳон океанини ўрганиш ва ўзлаштириш, атроф табиий муҳитни қўриқлаш, космик фазони тадқиқ қилиш инсониятнинг келажаги учун тобора катта аҳамият касб этмоқда.

СССР Фанлар академияси — совет фанининг чинакам штабидир, унинг етакчи кучидир. СССР Фанлар академияси илмий изланиш стратегиясини белгилаб бериши, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўлларини очиши, ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этиш учун иттифоқдош республикалар Фанлар академиялари, олий ўқув юртлари, тармоқ ва бошқа илмий-тадқиқот муассасалари олимларининг куч-ғайратларини бирлаштириши лозим.

Ривожланган социалистик жамиятнинг тобора ўсиб бораётган интеллектуаль потенциали, олимларнинг актив ижодий фаолияти, уларнинг халқ олдидаги юксак масъулияти, Коммунистик партиянинг доимий эътибори ва тинимсиз ғамхўрлиги — совет фани бундан буёнги муваффақиятларининг гаровидир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети СССР Фанлар академияси, совет фанининг барча ходимлари КПСС XXV съездини янги ижодий зафарлар билан кутиб оладилар, коммунизм қурилишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ҚАРДОШЛАРЧА САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

МОСКВА. Кремлда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Германия Демократик Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида шартнома имзоланди. Суратда: шартномани имзолаш пайти. ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати 6 октябрда катта Кремль саройида Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Эрих Хонеккер бошчилигидаги Германия Демократик Республикасининг партия-давлат делегацияси шарафига қабул маросими ўтказдилар.

Қабул маросимида Э. Хонеккер, В. Штоф, Х. Зиндерман ўртоқлар, ГДР партия-давлат делегациясининг бошқа аъзолари ҳозир бўлдилар.

Совет томонидан қабул маросимида Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар, бошқа расмий кишилар бор эди.

СССРдаги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ҳам ҳозир бўлдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқ Хонеккер!

Азиз ўртоқлар!

Совет пойтахтида азиз меҳмонларимиз ва сафдошларимизни — ўртоқ Хонеккер, Сизни, Штоф, Зиндерман, Хагер, Миттаг, Грюнеберг, Мильке, Фишер ўртоқларни, ГДРдаги демократик партияларнинг раҳбарлари — Геттинг, Герлах, Хоман, Гольденбаум ўртоқларни партиямиз билан давлатимизнинг раҳбарлари номидан зўр мамнуният билан табриклайман.

Совет кишилари ГДР партия-давлат делегациясига чин кўнгилдан: Хуш келибсиз! — демоқдалар.

Сизларнинг визитингиз шонли кунларда ўтмоқда. Немислар диёрида биринчи ишчи-деҳқонлар давлати барпо этилган кунга эртага 26 йил тўлади. Биз шу шонли юбилей билан сиз, азиз ўртоқларни шахсан табриклашга муяссар эканлигимиз билан бахтиёрмиз. Совет халқидан Германия Демократик Республикасининг барча гражданларига қизғин салом!

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати немис дўстлар билан янги учрашувга катта аҳамият бермоқдалар. Бу учрашув мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни янада кенгайтиришнинг конкрет масалаларини муҳокама қилиш, халқаро проблемалар хусусида фикрлашиб олиш имконини беради. Бу иш шу бугуноқ бошланди, бугун бўлиб ўтган музокаралар фикрларимиз ва ниятларимиз тамомила бир эканлигини яна тасдиқлади.

ГДР партия-давлат делегациясининг Совет Иттифоқига қилган ҳозирги визитига алоҳида аҳамият бахш этувчи сабаблар бор. Мамлакатларимизнинг кейинги йиллардаги ривожи, уларнинг ҳамкорлиги даражаси беқиёс ўсганлиги, халқаро вазиятдаги катта ўзгаришлар — буларнинг ҳаммаси шартномавий муносабатларни янгилаб олишга, дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги шартнома тузишга бизни ундамоқда. Бундай шартнома биргаликда тайёрлаб қўйилди, энди биз уни имзолашимиз керак. Шу тариқа халқларимизнинг бузилмас иттифоқи янада ривож топади, икки қардош социалистик давлат биргаликда қиладиган ҳаракатларининг бош йўналишлари узоқ йилларни мўлжаллаб белгилаб олинади. Бу, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда ҳам, умуман халқаро сиёсий ҳаётда ҳам шубҳасиз, муҳим воқеадир.

Иттифоқимизнинг кучи ва самарадорлиги сўз билан эмас, балки тарихнинг жонли тажрибаси билан исботланган. Германия Демократик Республикасининг меҳнаткашлари бизнинг мамлакатимиз билан ва бошқа қардош мамлакатлар билан мустаҳкам ҳамкор бўлиб, ривожланган экономикага, илғор фан ва маданиятга эга бўлган, ҳамма гражданлар учун муносиб турмуш шароитларини таъминлаб келаётган социалистик давлатни барпо этдилар. Ғолиб социализм жамиятида халқ онгининг янги белгилари камол топди, коммунистик, интернационалистик дунёқарашга эга бўлган кишилар авлоди ўсиб етишди.

Шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, ўртоқлар, совет кишилари учун ГДР билан иттифоқ ва ҳамкорликнинг аҳамияти сизларнинг республикангиз меҳнаткашлари учун бўлганидан камроқ эмас. Бунда гап икки мамлакат ўртасидаги кенг иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий алоқалар сизларга ҳам, бизга ҳам кўпгина халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишга ёрдам бераётганлигида, социал ривожланишнинг қимматли тажрибаси билан бизларни ўзаро бойитаётганлигидагина эмас, гап аввало шундаки, биз Германия Бирлашган социалистик партиясини, Германия Демократик Республикасининг халқини Маркс, Энгельс ва Ленин иши учун, улуғ коммунизм иши учун курашдаги содиқ иттифоқчиларимиз деб биламиз!

Партияларимизнинг ўзаро ишончи, ғоявий бирлиги ва сиёсий жипслиги, интенсив иқтисодий ҳамкорлик, ғоят кенг маданий алоқалар, миллион-миллион меҳнаткашларнинг жонли мулоқатлари — шуларнинг ҳаммаси эндиликда Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги қардошлик муносабатларининг мустаҳкам пойдевори бўлиб қолди. Зотан биз дўстлигимизни ардоқлаб асраш ва муттасил ривожлантиришга азми қарор берганмиз!

Янги шартнома айни шу олижаноб мақсадга бағишланган.

Менимча, мамлакатларимиз ва халқларимизни янада яқинлаштиришга қаратилган йўл — бу шартноманинг ўзагидир.

Иттифоқимизнинг халқаро аҳамияти тўғрисида шуни айтиш керакки, у социалистик ҳамдўстликни кучайтиришга, Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга, ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар ўртасида самарали ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган. Бунинг учун ҳозир, Хельсинкида яқинда тугаганкенгашдан кейин Европа ўзининг кўп асрлик тарихи давомида мутлақо кўрмаган қулай шароитлар яратилди.

Ҳозир биз қуролланиш пойгасини тўхтатиш, қурол-яроғларни ва қуролли кучларни қисқартириш соҳасидаги амалий тадбирларга ўтишни энг муҳим вазифа деб билаяпмиз. Халқлар тинч-тотув яшаш ва кескинликни юмшатиш ишига ўзининг содиқ эканлигини эълон қилаётган давлат арбобларидан аввало шуни кутмоқдалар. Европа мамлакатларининг кенг оммаси, жамоат кучлари шу жуда муҳим масала хусусида ўзларининг мўътабар сўзларини айтишлари лозим.

Биз яшаб турган замонда социалистик давлатлар Коммунистик партияларининг таъсири, айни вақтда уларнинг ўз мамлакатларида социализм ва коммунизмни муваффақиятли қуриш учун, ер юзида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун ўз халқлари ва бутун дунё меҳнаткашлари олдидаги масъулияти ҳам беқиёс ўсди. Германия Демократик Республикаси, унинг халқаро коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби ўртоқ Хонеккер бошчилигидаги синалган раҳбарлиги бу тарихий мақсадларга эришишга муносиб ҳисса қўшмоқда.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи ва Германия Демократик Республикаси бошқа бир қанча қардош мамлакатлар каби ҳозир ўз ривожининг янги беш йиллик босқичи арафасида турибди. Партияларимизнинг бўлажак съездлари босиб ўтилган йўлга якун ясайди, биз келгуси йилларда қилишимиз лозим бўлган ишларни белгилаб беради. Ҳозир социализм мамлакатлари бир-бирига ўхшаш вазифаларни ҳал этаётганлиги, шу вазифаларнинг ҳал қилинишини анча осонлаштиради, билим, тажриба, моддий ва маънавий ресурсларни ҳар бир халқ бахт-саодати йўлида ва социалистик ҳамдўстликнинг муштарак манфаатлари йўлида бирлаштириш имконини беради.

Эрта ўтиб индин немис дўстларимиз бир қанча саноат корхоналарининг, илмий институтлар, ўқув юртларининг иши билан танишиш учун мамлакат бўйлаб сафарга чиқадилар. Гарчи сизлар ҳаммангиз Совет Иттифоқига кўп марталаб келган бўлсангиз ҳам, бу гал завқли сафар бўлишига шубҳам йўқ, чунки ҳамма жойда совет кишилари сизларни ғоят хурсандчилик билан чинакам қардошларча кутиб оладилар.

Германия Демократик Республикасининг партия-давлат делегациясини яна бир бор табриклайман ва:

— Германия Демократик Республикасининг халқи ва унинг революцион авангарди, — Германия Бирлашган социалистик партияси учун!

— Эрих Хонеккер, Вилли Штоф, Хорст Зиндерман ўртоқларнинг ва ГДР партия-давлат делегациясининг барча аъзоларининг соғлиги учун!

— Партияларимиз ва халқларимиз ўртасидаги абадий ва бузилмас дўстлик учун! — қадаҳ кўтаришни таклиф этаман.

• • •

ГБСП Марказий Комитетининг Биринчи секретари Эрих Хонеккер жавоб нутқи сўзлади.

(Давоми учинчи бетда).

ВАТАНИМИЗ ФАНИНИНГ ИФТИХОРИ

Кремлдаги Съездлар саройида СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейига бағишланган тантанали мажлис.

СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейи байрами совет фани ютуқларининг умумхалқ кўриги бўлди. Бу юбилей советлар мамлакати олимларининг юксак активлигини, уларнинг КПСС билан бузилмас бирлигини, коммунистик қурилиш улуғвор программасини амалга ошириш учун қизғин интилишини намойиш қилди.

Совет фани СССРда социализм қуриш ишига, юксак даражада тараққий топган социалистик экономикани, мамлакат мудофаа қудратини вужудга келтиришга, меҳнаткашлар фаровонлигини оширишга, маориф ва маданиятни ривожлантиришга, тинчликни ва халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшди.

7 октябрь куни Кремлдаги Съездлар саройида СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейига бағишланган тантанали мажлис бўлди. Академиянинг юбилей сессиясида СССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари ва мухбир аъзолари, Москва меҳнаткашлари, партия совет, жамоат ташкилотларнинг вакиллари, республика ва соҳа фанлар академияларининг олимлари, чет эллик олимлар қатнашдилар.

Йиғилиш аҳли **Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов** ўртоқларни ўринларидан туриб, гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР Фанлар академияси президиумининг аъзолари, таниқли совет олимлари, жамоат арбоблари, пойтахтдаги ишлаб чиқариш илғорлари, партия ва совет ташкилотларининг вакиллари, социалистик мамлакатлар делегацияларининг бошлиқлари президиумда улар билан бўлдилар.

СССР Фанлар академияси президенти вазифасини ижро этувчи академик В. А. Котельников СССР Фанлар академиясининг тантанали юбилей сессиясини очди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга сўз берилади. Тантанали мажлис қатнашчилари Л. И. Брежневни узоқ давом этган қизғин қарсаклар билан кутиб оладилар. Ҳамма ўрнидан туради.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Ҳурматли чет эллик меҳмонлар!

Мамлакатимизнинг Фанлар академияси 250 ёшга тўлди. Бутун совет халқи бу юбилейни миллий маданиятнинг катта байрами сифатида, совет фани ютуқларининг умумхалқ кўриги сифатида нишонламоқда.

Фанлар академиясининг юбилейи мамлакатимизда умумхалқ аҳамиятига эга бўлган воқеа деб ҳисобланмоқда, бунинг сабаби шуки, биринчидан, маориф ва фанга мамлакатимизда зўр ҳурмат ва меҳр-муҳаббат билан қараш анъана бўлиб қолган. Иккинчидан, шу пайтгача биронта ижтимоий тузумда ҳам фан иқтисодий ва ижтимоий ривожланишда социализм давридаги каби — айниқса коммунизм қурилаётган даврдаги каби, белгиловчи мавқега кўтарилган эмас. Ҳозир фан биз учун техникавий-иқтисодий ва социал тараққиётнинг, халқ маънавий маданиятини ва унинг фаровонлигини ўстиришнинг ҳаётбахш манбаи бўлиб қолган.

(Давоми иккинчи бетда).

МОСКВА. 7 октябрь куни Кремлдаги Съездлар саройида СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейига бағишланган тантанали мажлис бўлди. Суратда: КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Ленин орденини СССР Фанлар академияси байроғига тақиб қўймоқда.

ВАТАНИМИЗ ФАНИНИНГ ИФТИХОРИ

(Боши биринчи бетда).

Шу боисдан ҳам мен партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг топшириғини зўр мамнуният билан бажариб, юбиляримизни — СССР Фанлар академиясини, унинг олимларини, Совет Иттифоқи фанининг барча ходимларини қизғин ва самимий табриклайман.

Фанлар академияси ўзининг икки ярим асрлик тарихига фахрланиб назар ташлаши мумкин. У машаққатли, аммо чинакам шонли йўлни босиб ўтди. Чор режимининг истибдоди, мамлакатнинг кўп асрлик қолоқлиги, ҳукмрон синфларнинг кўпчилиги фан ва маданият масалаларига бефарқлигидан иборат қийин шароитларда Россия Фанлар академияси шаклланди ва иш кўра берди. Аммо академия ўз теварагига ўша пайтда мамлакатнинг илмий ва маданий ҳаётида етишиб чиққан ҳамма энг яхши кучларни жипслаштира олди, ғарбдаги тараққийпарвар олимларнинг тажрибасига таяна олди. XVIII асрда халқ орасидан етишиб чиққан гениал энциклопедист олим — Михаил Васильевич Ломоносовнинг баҳодирона меҳнати Фанлар академиясининг бутун фаолиятини янги поғонага кўтарди.

Улуғ олимлар Н. И. Лобачевский ва Д. И. Менделеев, А. С. Попов ва И. И. Мечников, Н. И. Пирогов ва И. М. Сеченов, Н. Е. Жуковский ва К. Э. Циолковский, И. П. Павлов ва К. А. Тимирязев, В. И. Вернадский ва А. А. Богомолец, И. В. Курчатов ва С. П. Королевлар Ватанимиз ва жаҳон фани шуҳратини абадий оширдилар. Ўлмас ишлар қилиб, инсоният цивилизациясини бойитган ажойиб зотларнинг бу фахрли рўйхатини яна давом эттириш мумкин. Фанлар академияси ўз фаолияти якунида улуғ мамлакатимиздаги барча халқларнинг фани, маданияти ва маорифини ривожлантиришга бебаҳо ҳисса қўшди.

Асосан революциядан олдин академиянинг расмий доирасидан четда бўлса ҳам, аммо фан ва маданият ривожининг умумий оқими билан чамбарчас боғланган ҳолда Россиядаги гуманитар фанлар, илғор ижтимоий фикр қудратли парвоз қилди. А. Н. Радищев ва Н. И. Новиков, В. Г. Белинский ва А. И. Герцен, Н. Г. Чернишевский ва Н. А. Добролюбов, Россияда марксизм фикрининг пионери Г. В. Плеханов — уларнинг ҳаммаси Россиянинг маънавий уйғонишига, Ватанимиз халқларининг революцион онги шаклланишига кўмаклашдилар. Уларнинг фаолияти пировард натижада Ленин даҳосининг буюк шижоати учун, ишчи ва деҳқонлар революцион партиясини барпо этиш учун, Улуғ Октябрнинг ғалабаси учун замин тайёрлашга ёрдам берди.

Энг буюк революционерлар ва энг улуғ олимлар бўлган Карл Маркс, Фридрих Энгельс ва Владимир Ильич Ленин жамият тўғрисидаги фанда революция қилиб, фанни революцияга хизмат қилдирдилар. Улар башорат қилиб айтганларидек, социалистик революциянинг ғалабаси фаннинг жамиятдаги роли ва ўрнини тубдан ўзгартирди. Самодержавие зулмидан ва капитал асоратидан озод этилган фан халқ турмушини яхшилашнинг, унинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтиришнинг қудратли воситаси бўлиб қолди. Энг яхши, энг истеъдодли илм-фан аҳллари шундай бўлишини асрлар бўйи орзу қилиб келган эдилар. Айни шу боисдан ҳам мамлакатимизнинг кўпгина атоқли олимлари, ҳатто субъектив жиҳатдан марксизм идеологиясидан олис бўлган олимлар ҳам Октябрь революциясининг ғалабасини қизғин табрикладилар, В. И. Ленин бошчилигидаги Совет ҳукуматини қўллаб-қувватладилар. Меҳнат ва фан аҳллари Коммунистик партия раҳбарлигида социализм қурилишининг синалмаган сўқмоқларидан бирга бордилар.

Социализм билан фанни бир-биридан ажратиб бўлмайди, социализм ғалабасининг сабабларидан бири ҳам ана шундан иборат. Фақат социализмгина фан ғалабаларидан халқ манфаатлари йўлида фойдаланишга имконият яратди, ҳар бир халқ орасида тўлиб-тошиб ётган ижодий қобилиятлар ва истеъдодларни юзага чиқарди. Табиат ва жамият тўғрисидаги фаннинг энг янги ютуқларига таянган тақдирдагина социализм ва коммунизмни муваффақиятли қуриш мумкин.

Шу сабабли ёш Совет давлати ва унинг асосчиси В. И. Ленин олимлар тўғрисида, уларнинг меҳнати ва турмуш шароитлари ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилганликлари табиийдир. В. И. Ленин Фанлар академияси фаолиятининг бош йўналишларини, унинг мамлакатни ривожлантириш юзасидан партия ишлаб чиққан планларни амалга оширишда иштирок этиш формаларини белгилашга шахсан эътибор берди. Революция академиянинг социал қиёфасини, унинг синфий составини ҳам аста-секин ўзгартирди. Илмий тадқиқот институтлари ва лабораторияларига ишчилар ва деҳқонлардан етишиб чиққан истеъдодли ёшлар, Ватанимиздаги кўпдан-кўп миллатларнинг фарзандлари келдилар. Бу эса, Фанлар академиясини тўлдиришнинг баракали манбаи бўлиб қолди.

Ўртоқлар, биз ўтган ўн йиллар тарихига фикран назар ташлаб, тўла асос билан айта оламизки, совет олимлари Коммунистик партиянинг, Совет давлатининг, совет халқининг ишончи ва умидини оқладилар!

Улар халқ хўжалигини ривожлантиришнинг биринчи чинакам илмий истиқбол режаси — ГОЭЛРО планини ишлаб чиқишда жуда актив қатнашдилар. Улар социалистик қурилишимиз дастлабки беш йиллик планларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда фаол иштирок этдилар. Ёш Совет мамлакати синалмаган сўқмоқлардан бораётганлиги, бирон-бир мамлакатнинг тажрибасига таяниш ёки ҳатто бирон бир мамлакатнинг хатоларидан сабоқ олиш имконияти йўқлиги важидан ҳам фан аҳлларининг фикри бу ўринда жуда қимматли эди.

Совет олимлари мамлакатдаги замонавий саноатнинг асосий тармоқларини барпо этишда кўмак бердилар. Улар ленинча маданий революцияни амалга ошириш соҳасида, халқ маорифининг янги системасини — мактаблар, ишчилар факультетлари, техникумлар, олий ўқув юртлар системасини барпо этиш, илгари орқада қолган бир қанча халқларнинг ёзувини яратиш соҳасида жуда катта иш қилдилар.

Ана шуларнинг ҳаммаси олимларимизнинг, аввало СССР Фанлар академиясининг социалистик жамият қуриш ишига қўшган ажойиб ҳиссасидир, ўртоқлар. Партия ва бутун халқимиз буни асло унутмайдилар.

Фанимизнинг вазифалари кенгайиб, унинг имкониятлари ортиб бораверди — мамлакатдаги илмий ишнинг ташкилий формалари ҳам кўпайди. Фанлар академияси партиянинг қарорига мувофиқ барпо этилган мамлакат илмий марказларининг етакчи тармоқларини шакллантириш ва ривожлантириш учун кўп иш қилди. Жумладан, медицина фанлари академияси, педагогика фанлари академияси, қишлоқ хўжалиги фанлари академияси, СССР рассомлар академияси вужудга келтирилди. Иттифоқдош республикаларда фанни ташкил этиш ва ривожлантириш юзасидан СССР Фанлар академияси раҳбарлигида бошлаб юборилган актив иш партиямиз ленинча миллий сиёсатининг конкрет ифодаларидан бири бўлди. Академиянинг филиаллари негизида республикаларнинг фанлар академиялари вужудга келди. Бинобарин, ҳозир совет фанимизнинг шонли миллий отрядларининг улуғвор кашфиётларини ҳисобга олмай туриб, совет олимларининг ютуқлари тўғрисида гапириб бўлмайди.

Урушдан кейинги йилларда бу жараён янада ривож топди: СССР Фанлар академиясининг Сибирь бўлими вужудга келтирилди ва у жаҳон фанида мустаҳкам ўрин олди. Академиянинг Урал ва Узоқ Шарқ илмий марказлари ташкил топиб, муваффақиятли ишлаб турибди.

Жуда муҳим бир масала — фанимизнинг партиявийлиги тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Совет олимлари қайси тармоқда ишламасинлар, уларнинг ўзига хос бир фазилати — юксак коммунистик онглилиги ва совет ватанпарварлиги ҳамиша сезилиб турибди.

Совет олими, — ўз-ўзидан равшанки, агар у ҳақиқий совет олими бўлса, — ўзининг бутун илмий фаолиятида марксизм-ленинизмнинг илмий дунёқарашига асосланади, коммунизм иши учун реакция ва жаҳолатнинг ҳар қандай кучларига қарши актив курашчи бўлади. Олимларимиз ўзларининг бутун амалий фаолиятларини коммунизмнинг олижаноб идеалларини амалга ошириш вазифасига бўйсундирадилар.

Совет олими ўзи қилган кашфиёт юксак инсоний мақсадларга хизмат қилишига доимо ишонади. Олимларимиз совет халқининг гитлерчилар Германияси устидан қозонган Ғалабасини таъминлашга жуда катта ҳисса қўшдилар, — бу ҳисса — ақл-идрок, адолат ҳамда тинчликнинг ваҳшийлик ва агрессия кучлари устидан қозонган ғалабасига қўшилган ҳисса бўлди.

Совет олимлари уруш оловини ёқувчиларнинг кирдикорларига жавобан қудратли замонавий қуролни яратиб берганликлари империализмнинг ядро монополиясини тугатди, Ватанимиз мудофаасини енгилмас даражага кўтарди. Айни вақтда бу нарса бутун дунёда тинчлик кучларининг позицияларини мустаҳкамлашга ёрдам берди ва тинч қурилишимиз имкониятларини анча кўпайтирди.

Ракета-космик техникани яратиш ва космосни ўзлаштириш ишида совет фани кўрсатган қаҳрамонона жасорат асрлар бўйи яшайверади. Иқтисодий ва мудофаа қудрати мустаҳкамланганлиги туфайли Совет Иттифоқи ялпи тинчликни мустаҳкамлаш мақсадини кўзлаб, халқаро майдонда актив юришни муваффақиятли авж олдиришга эришди.

Ҳозирги пайтда совет олимлари Совет Иттифоқида коммунистик жамият қуришдан иборат тарихий вазифани ҳал этишда, ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш учун олиб борилаётган муштарак курашимизда турли формаларда фаол қатнашмоқдалар.

Коммунистик партия, Совет давлати, бутун совет халқи СССР Фанлар академияси даргоҳида ишлаб турган ва ҳозирги замон совет фанининг шуҳратини ошираётган атоқли олимларимиз меҳнатини юксак қадрлайдилар ва, ўзларингизга маълумки, муносиб тақдирлайдилар.

Олдимизда улуғвор вазифалар турибди, ўртоқлар, бунда гап совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларини — экономикани, ижтимоий муносабатларни янада ривожлантириш тўғрисида, одамлар онгини ўзимизнинг коммунистик идеалларимиз талаб қилган йўлда ҳамда фан ва техниканинг энг янги ютуқлари асосида ўстириш ҳақида бораётир. Партия фан-техника революцияси ютуқларини социализм афзалликлари билан бирлаштиришдек жуда муҳим вазифани ўртага қўйди.

КПСС XXIV съезди ва партия Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсатнинг бош йўналишларини белгилаб берди, бошқариш ва планлаштириш соҳасида ҳаёт тақозо этаётган янгича ёндошиш усулларини таърифлаб берди. Партия аграр сиёсатининг ҳозирги йўналишлари илмий асосда пухта ишлаб чиқилди ва изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Жаҳон майдонидаги кучларнинг ҳозирги нисбатини ўрганиш туфайли кенг миқёсдаги ташқи сиёсат программасини, Тинчлик программасини ишлаб чиқиб, муваффақиятли амалга ошириш мумкин бўлди.

Шу вазифаларнинг ҳаммасини ҳал этишда, планларни ишлаб чиқиб амалга оширишда олимлар, табиат фанлари, техника ва ижтимоий фанлар турли тармоқларининг мутахассислари партияга жуда катта ёрдам бердилар ва ёрдам бермоқдалар. Бунинг учун партия уларнинг ҳаммасига чин қалбдан раҳмат айтади.

Аммо, ўртоқлар, келгусида янада кўпроқ, янада зўр ғайрат билан ва янада самаралироқ ишлашга тўғри келади. Биз илмий тематика тафсилотлари, тадқиқот йўллари ва методлари қандай бўлиши кераклигини сизларга буюрмоқчи эмасмиз, бу — олимларнинг ўз иши. Бироқ, фанни ривожлантиришнинг бош йўналишларини, ҳаёт ўртага қўяётган бош вазифаларни эса биргаликда белгилаймиз.

Ўзининг XXV съездига ҳозирлик кўраётган партия олимлардан янги жараёнлар ва ҳодисаларни янада чуқурроқ ва дадилроқ тадқиқ этишларини, фан-техника тараққиёти ишига актив ҳисса қўшишларини, пайдо бўлаётган проблемаларни синчиклаб таҳлил этишни, бу проблемаларни мамлакат қудратини мустаҳкамлаш, халқ турмушини яхшилаш манфаатларини кўзлаб, коммунизм қуриш манфаатларини кўзлаб, ҳал этишнинг энг яхши усуллари тўғрисида масъулиятли тавсиялар беришларини кутмоқда.

Биз ҳозир шундай бир маррага етиб келдикки, энди техникавий-иқтисодий ривожланишнинг бундан буёнги бош йўналишлари тўғрисидаги, фан-техника тараққиётининг узоқ муддатга мўлжалланган стратегиясини ишлаб чиқиш ҳақидаги масала кўндаланг бўлиб қолди. Биз коммунизм қурар эканмиз, бўлажак жамиятнинг ишлаб чиқариш аппарати қандай бўлишини имкони борича равшанроқ тасаввур қилишимиз лозим.

Фундаменталь илмий тадқиқотлар ўтказмай туриб, бу соҳада бирон бир иш қилиш қийинлиги равшан. Олимлар эртанги кун техникаси қандай бўлишини билишлари, келажак машиналарини яратиш устида иш олиб боришлари керак.

Шу билан бирга, фаннинг ҳаёт билан бевосита алоқаси кучайиб бораётганлигини, илмий муассасалар билан саноатимиз ўртасида ўрнатилган кундалик ҳамкорликни ғоят қувончли ҳодиса деб таъкидлаб ўтмоқчимиз. Эндиликда илмий-тадқиқот муассасалари кўпинча муҳим техникавий проблемаларни бевосита заводлар, фабрикалар ва қурилишларнинг буюртмаси билан, уларнинг амалий тажрибасига таяниб ишлаб чиқмоқдалар, ишлаб чиқаришни техникавий жиҳатдан янада юқори поғонага кўтаришга, меҳнат унумдорлигини оширишга ёрдам бермоқдалар.

Айни вақтда олимлар инженерларнинг, техниклар ва ишчиларнинг илмий ҳамда техникавий маълумотини оширишга кўмаклашмоқдалар, уларни илмий проблемаларни ишлаб чиқишга жалб этмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси принцип эътибори билан муҳим янги ҳодисалардир, ўртоқлар. Булар техника тараққиётимизни жадаллаштириш учун ҳам, коммунистик қурилишнинг социал вазифаларини ҳал этиш учун ҳам жуда катта аҳамиятга эгадир.

Фан жамиятнинг бош ишлаб чиқарувчи кучи — одамнинг ўзини, унинг қобилиятлари ва истеъдодларини камол топдиришга, унинг жамиятга келтирадиган фойдасини кўпайтиришга ҳам тобора активроқ хизмат қилиши керак. Олимлар меҳнаткашларнинг ғоят кенг оммаси орасида илмий дунёқарашни оммалаштиришдек катта ишда актив қатнашишлари, халқ маорифини янада юксалтиришга, аҳолини коммунизмнинг юксак ва олижаноб нормаларига мувофиқ жисмоний, ахлоқий ва эстетик жиҳатдан ривожлантиришга кўмаклашишлари лозим.

Улар жамиятимиздаги синфий тафовутларнинг тобора камайиб бориши ва тўла социал бир хилликни қарор топтириш, партиянинг ленинча миллий сиёсатини янада ривожлантириш, бутун совет халқининг бирлигини мустаҳкамлаш сингари тарихий вазифаларни жуда тўғри ҳал этишда партияга ёрдам беришлари керак.

Хуллас, ўртоқлар, ҳозирги даврда совет олимининг жамият олдидаги масъулияти беқиёс ўсганлигини ўз кўзингиз билан кўриб турибсизлар. Биз ўз ривожимиз жараёнида олдимизга қўяётган проблемаларнинг кўлами ва мураккаблиги ўсган сари жамиятдаги онгли негизнинг роли — коммунизм қурилишидаги раҳбар, раҳнамо куч бўлган партиянинг роли, шунингдек партия, давлат, халқ ҳал этиш билан шуғулланаётган проблемаларни ижодий равишда ишлаб чиқиши лозим бўлган фаннинг роли ҳам муттасил ўсмоқда.

Бизнинг замонамизда совет фанининг халқаро обрў-эътибори юксакликка кўтарилди. Интернационал илмий ва илмий-техникавий алоқаларни ривожлантириш партиямиз билан давлатимизнинг мустаҳкам тинчлик учун, ер юзида озодлик ва тараққиёт учун олиб бораётган умумий курашининг таркибий қисмидир. Бу ўринда ривожланган социализм ва коммунизм қурилиши назарияси ва практикасининг муҳим проблемаларини ҳал этишнинг узоқ муддатли программаларини амалга оширишда социалистик ҳамдўстлик давлатларининг илмий муассасалари билан қилинаётган ҳамкорликни алоҳида кўрсатиб ўтиш зарур.

Халқаро кескинликни юмшатиш шароитида бошқа ижтимоий системага мансуб бўлган кўпгина давлатлар билан ўзаро манфаатли илмий-техникавий алоқалар ҳам муваффақиятли ривожланмоқда. Ҳозир улар билан ҳамкорлик кўпгина тармоқларни: қишлоқ хўжалиги ва транспортни, медицина ва атроф муҳитни муҳофаза этишни, атом энергияси ва космик ҳодисаларни — бошқа кўпгина тармоқларни ўз ичига олмоқда.

Олимларимизга ва уларнинг чет эллик касбдошларига халқлар учун муҳим бўлган ана шу катта ишларнинг ҳаммасида янги муваффақиятлар тилайман.

Ўртоқлар! Ҳозир мамлакатимизда қудратли илмий потенциал мавжуд. Ватанимиз фанининг турли тармоқларида бир миллиондан ортиқ киши меҳнат қилмоқда. Бу — буюк кучдир, бинобарин, шу кучдан тўғри фойдаланиш жуда муҳимдир.

Фаннинг роли жуда кучайган ва унга тобора кўпроқ маблағ сарфланаётган ҳозирги шароитда илмий муассасалар ишининг самарадорлигини ошириш, бу ишдаги камчиликларни тугатиш ҳар қачонгидан ҳам муҳим вазифа бўлиб қолмоқда.

Шу нарса сир эмаски, илмий тадқиқотларнинг энг асосий соҳаларининг ҳаммасида ҳам олимларимиз замонавий фаннинг энг олдинги позицияларига чиқиб олдилар, деб айта олмаймиз. Эҳтимол бундай қилиш, дарҳол ҳар соҳада биринчи бўлиш қийиндир. Бас, шундай экан, илмий изланишнинг яхши ўйлаб тузилган стратегиясига эга бўлиш, куч ва воситаларни фаннинг ҳал қилувчи соҳаларига жамлаш жуда муҳимдир.

Бизда илмий-тадқиқот институтлари ва бошқа илмий муассасалар доимо кўпайиб бормоқда. Чамаси, принцип эътибори билан шундай бўлиши табиийдир. Аммо кўп ҳолларда уларнинг ижтимоий самарадорлиги мутлақо бир хил бўлиб чиқмаётганлиги сир эмас. Мамлакатимиз фахрланса арзийдиган жуда яхши илмий коллективлар билан бир қаторда, кўп жиҳатдан нафсиз ишлаётган, ўз кучларини иккинчи даражали масалаларга сарфлаётган, анча заиф кадрларга эга бўлган илмий коллективлар ҳам бор.

Бу нуқсонларни қандай қилиб яхшироқ ва тезроқ тугатиш тўғрисида олимларнинг ўзлари ва аввало катта тажриба орттирган Фанлар академияси ўйламаса, ким ўйлайди, ахир. Партия сизларни шунга даъват қилмоқда, сизлардан шундай қилишингизни кутмоқда, ўртоқлар.

Фан ютуқларидан ишлаб чиқариш практикасида фойдаланишни жадаллаштиришдек муҳим вазифани ҳал этишда ижтимоий организмимизнинг бошқа бўғинлари билан бирга олимлар ва илмий муассасалар ҳам жуда катта роль ўйнаши мумкин ва лозимлиги шубҳасиздир.

Умуман, ўртоқлар, мен шундай демоқчиман: Партия олимларимизнинг ишини ва уларнинг коммунистик қурилишдаги ролини нақадар юқори баҳоласа, улардан шу қадар кўп натижа кутади, уларга шу қадар юксак талаблар қўяди. Менимча, сизлар бундан ранжимайсизлар. Чунки бунинг маъноси — илмий билимлар, жамиятнинг интеллектуал потенциали бизнинг мамлакатимизда тобора қимматлироқ ижтимоий бойлик бўлиб қолмоқда, демакдир.

Бундан ярим аср муқаддам, гражданлар уруши чоғида, ялпи вайронлик ва очликнинг жуда оғир шароитларида В. И. Ленин зўр эътиқод билан бундай деган эди: «Фан, пролетариат ва техника намояндаларининг иттифоқига ҳеч бир қора куч бардош бера олмайди» (В. И. Ленин, асарлар, 30-том, 435-бет). Сиз билан биз бу буюк башорат қандай юзага чиққанлигини ўз кўзимиз билан кўришга муяссар бўлдик.

Фан билан ишлаб чиқаришнинг итифоқи олдида, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва меҳнаткаш зиёлиларнинг мустаҳкам иттифоқи олдида асрнинг ҳамма қора кучлари чекинмоқдалар, бу эса одамзод ақл-заковати ва инсонпарварлик идеалларининг ҳақиқий тантанасига олиб боради.

СССР Фанлар академияси, мамлакат илмий тадқиқот муассасаларининг коллективлари, барча совет олимлари коммунизм буюк ишининг тантанаси учун курашга бундан буён ҳам бутун кучларини сарфлай берадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсизлар.

Энди менга топширилган ёқимли вазифани бажаришга: СССР Фанлар академиясига муносиб мукофот — Ленин ордени топширишга рухсат этгайсизлар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев СССР Фанлар академиясини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб беради. Залда гулдирос қарсаклар янграйди. Ҳамма ўрнидан туради.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Ленин орденини СССР Фанлар академиясининг байроғига тақиб қўйганида қарсаклар янада кучаяди.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев давомли қарсаклар остида КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Фанлар академиясига, олимларга, совет фанининг барча ходимларига табрикномаси текстини тантанали мажлис президиумига топширди.

(Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи зўр эътибор билан тингланди, ва давомли гулдирос қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди).

* * *

Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқини тантанали мажлис қатнашчилари зўр эътибор билан тингладилар. Мамлакатимиз ва жаҳондаги кўпгина давлатларнинг миллион-миллион кишилари бу нутқни зўр эътибор билан эшитдилар: Леонид Ильич нутқи марказий телевидение, «Интервидение», «Орбита», «Восток» системалари орқали олиб эшиттирилди.

Сўнгра СССР Фанлар академияси президенти вазифасини ижро этувчи академик **В. А. Котельников** «СССР Фанлар академияси 250 ёшда» мавзуида доклад қилди.

Илм-фанга шунчалик масъулиятли ва фахрли роль берилган, илм аҳлининг меҳнати юксак даражада қадрланаётган буюк мамлакатимизда яшашдан бахтиёрмиз десам шу тантанали дамларда бу ерда йиғилган олимларнинггина эмас, Совет Иттифоқидаги барча фан ходимларининг ҳам умумий ва якдил ҳис-туйғуларини изҳор этишимга ишончим комил, деди у.

Докладчи академия шаънига айтилган самимий табрик сўзлари учун, академиянинг фаолиятига юксак баҳо берганликлари учун, академия иккинчи марта Ленин ордени билан мукофотланганлиги ва академия ходимларининг катта коллективи орден ва медаллар билан мукофотланганлиги учун СССР Фанлар академиясининг умумий йиғилиши ва академия ходимлари барча коллективи номидан КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга самимий миннатдорчилик изҳор қилди. Биз, деди нотиқ, шу юксак мукофотларни Коммунистик партия ва Совет ҳукумати СССР Фанлар академияси, совет фани тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликларининг янги ёрқин ифодаси сифатида, академия ютуқларини бутун халқ эътироф этганлигининг ифодаси сифатида қабул қиламиз. У СССР Фанлар академияси номидан партия ва ҳукуматни ишонтириб айтдики, академиянинг олимлари ва ходимлари Ватаннинг юксак ишончи ва ғамхўрлигини шараф билан оқлаш, янги илмий ютуқларга эришиш, мамлакатимизда фан-техника ва социал тараққиёт янада жадаллашишига актив ёрдам бериш учун ўзларининг бутун куч, билим ва ғайратларини сарфлайдилар.

Энди СССР Фанлар академиясининг байроғида иккита Ленин ордени порлаб туради. Бу мукофотларнинг академия учун алоҳида аҳамияти бор.

Академия тарихида Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин рўй берган туб бурилиш Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси, илм-фан донишманди Владимир Ильич Ленин номи билан боғланган. Совет республикаси учун дастлабки, энг машаққатли йилларда В. И. Ленин бошчилигидаги Совет ҳукумати мамлакатдаги илмий тадқиқотларни тез ривожлантириш учун ҳамма чораларни кўрганликлари фан тарихида мангу сақланиб қолади.

Академия Совет ҳокимияти йиллари мобайнида таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Улуғ Октябргача академия озгина олимлар коллективидан иборат эди. Ўшанда академия ихтиёрида биргина чоғроқ институт, бир неча обсерватория, лаборатория ва музейлар бор эди. Унинг составидаги кишилар 300 нафарга ҳам етмасди. Революцияга қадар Фанлар академиясига ажратилган озгина маблағ ларни Совет Иттифоқида илм-фанга ажратилаётган маблағлар билан ҳеч бир таққослаб бўлмайди.

Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи Фанлар академияси кўпдан-кўп илмий-тадқиқот институтларига эга бўлган жаҳонда энг катта фундаментал илм-фан марказидир. СССР Фанлар академиясининг составида 250 га яқин илмий муассаса бор. Академияда 160 мингдан кўпроқ киши, шу жумладан 40 мингдан ортиқ юксак малакали илмий ходимлар ишлайди. Бой моддий-техника базаси академиянинг катта ва мураккаб илмий проблемаларни муваффақиятли ҳал этишига имкон беради.

Докладчи Россияда Фанлар академиясининг биринчи тантанали мажлиси 1725 йилнинг 27 декабрида (эски стил билан) бўлганлигини эслатиб, ўшандан бери Фанлар академияси катта тарихий йўлни босиб ўтганлигини айтди.

1742 йилдан бошлаб Фанлар академиясида Михаил Васильевич Ломоносов ишлай бошлади. Унинг жуда катта ва кўп томонлама фаолияти Ватан ва жаҳон илм-фанини ривожлантиришда жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Россияда XVIII асрнинг иккинчи ярмида академия билан биргаликда ва академия олимларининг актив иштирокида маориф ва фаннинг янги марказлари пайдо бўла бошлайди. 1755 йилда Москва университетига асос солинди. Ҳозир бу университет Ломоносов номидадир. XIX асрнинг бошларида эса бошқа бир қанча университетлар ва олий ўқув юртлари барпо этилди.

Шу даврда академия ва университетларда йирик олимлар самарали ишлаб, жаҳон фанига қимматли ҳисса қўшдилар.

Россияда XIX асрда ва айниқса XX асрнинг бошларида ривожланган революцион-демократик, кейинчалик маркса-ленинча ижтимоий тафаккур Ватанимиз зиёлилари илғор намояндаларига таъсир кўрсатди. Демократик студентлар, университетларнинг прогрессив профессорлари ва ўқитувчилари революцион ҳаракатда актив қатнашдилар.

Улуғ Октябрь революцияси, деди сўнгра В. А. Котельников, мамлакатимиз ҳаётини тамомила ўзгартириб юборди, жаҳон тарихида янги даврни бошлаб берди. Ҳақиқий илмий назария — революцион марксизм-ленинизм таълимоти биринчи бор ижтимоий ва давлат тараққиёти негизига қўйилди. Илм-фанга жамиятни ўзгартирувчи жуда муҳим омил сифатида қарала бошланди.

В. И. Ленин 1918 йилнинг апрелида ёзган «Фан-техника ишларининг дастлабки плани» деган машҳур асарида фанлар академияси олдига ишлаб чиқариш кучларини рационал жойлаштириш, халқ хўжалигини минерал хом ашё билан таъминлаш, саноат, қишлоқ хўжалиги, транспортни электрлаштириш билан боғлиқ проблемаларга оид тадқиқотларни ривожлантириш вазифасини қўйди.

1925 йил СССР ҳукуматининг қарорига биноан академия «Бутуниттифоқ олий илмий муассаса» деб топилди. У Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Фанлар Академияси деган ном олди.

Дастлабки беш йилликлар даврида совет фани халқ хўжалигининг юксалиши натижасида қудратли моддий-техника базасига эга бўлди. Академия муассасалари тармоғи жадал ўсди ва кенгайди.

Академияни социалистик қурилишнинг энг муҳим вазифаларини ҳал этишга кўпроқ яқинлаштириш ва давлат марказий муассасалари ҳамда идоралари билан яхшироқ алоқа боғлаш мақсадида 1934 йилда академия Ленинграддан Москвага кўчириб келтирилди. Фанлар академиясининг бир қанча илмий муассасалари ва президиуми пойтахтга кўчиб келди.

1936 йил собиқ коммунистик академия институтларининг СССР Фанлар академияси ихтиёрига берилиши гуманитар фанларни ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлди.

Шу даврда олимлар халқ хўжалигини ривожлантириш планларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда актив қатнашадилар, ишлаб чиқариш корхоналари ва қурилишлар билан бевосита алоқа ўрнатадилар. Буларнинг ҳаммаси илмий тадқиқотларни кенг қулоч ёйдиришга ва янги катта-катта натижаларга эришишга имконият берди. Бу натижалар мамлакатни индустриялашга ва саноатни хом ашё билан таъминлашга, қишлоқ хўжалигини юксалтириш ва уни коллективлаштиришга ёрдам берди. Илм-фаннинг тез ривожланиши туфайли совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатни қолоқ мамлакатлар қаторидан илғор мамлакатлар қаторига ўтказди, Улуғ Ватан урушида ғалаба қозонишга имкон берган база яратилишига ёрдам берди.

Урушдан кейинги дастлабки йилларда совет фани ва техникасини ривожлантиришда, Фанлар академияси тарихида янги босқич бошланди. Партиямизнинг ленинча миллий сиёсати халқ хўжалиги юксалишини, иттифоқдош республикаларда маориф ва маданият ўсишини, бутун мамлакат миқёсида илм-фан кенг кўламда ривожланишини таъминлади. 60-йилларнинг бошларига келиб, барча иттифоқдош республикаларда фанлар академияси бор эди.

Сўнгра В. А. Котельников мамлакат олимларининг кейинги даврда табиий ва ижтимоий фанлар соҳасида олиб борган фундаментал тадқиқотларининг баъзи энг муҳим натижаларига тўхталди.

Совет математика мактаблари ҳозир бирқанча масалаларда илғор позицияларни эгаллаб турибди. Математиканинг классик бўлимларида ҳам, янги бўлимларида ҳам катта-катта ютуқларга эришилди.

Олимларимизнинг тадқиқотлари ҳозирги замон физикасининг кўпгина соҳаларини бойитди. Илмий куч ва моддий ресурслар марказлаштирилганлиги туфайли совет фани ва техникаси атом энергиясини эгаллаш проблемасини қисқа муддат ичида ҳал қила олди. Бизда атом электр станцияларини қуриш бошлаб берилди. Булар ҳозир мамлакат энергетикасида жуда катта аҳамиятга эга бўлмоқда.

Химия фани соҳасидаги тадқиқотлар катта-катта ютуқлар билан нишонланди. Қимматли физик хоссаларга эга бўлган янги ноорганик материаллар олиш илмий асосларини ишлаб чиқилдики, бу янги техника учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди.

Жаҳон океани ва атмосферани ўрганиш борасида катта ишлар комплекси ўтказилмоқда. Бу тадқиқотлар инсоният ҳаётида тобора катта аҳамият касб этаётган ғоят кўп сув ости бойликларидан яхшироқ фойдаланишга, шунингдек узоқ муддатли оби-ҳаво прогнозларини такомиллаштиришга олиб бориши лозим.

Совет Иттифоқи, деб давом қилди нотиқ, Циолковскийнинг ғояларини амалга ошириб, космосни забт этишни, космик фазони ўзлаштиришни бошлаб берди. Мамлакатимизда Ернинг биринчи сунъий йўлдоши учирилди, одам ер атрофи орбитаси бўйлаб биринчи бор учди ва биринчи марта очиқ космик фазога чиқди. Космик автоматлар ёрдамида Ой ва яқин планеталарни тадқиқ этишда жуда муҳим қадамлар қўйилди. «Союз» — «Аполлон» кемаларининг биргалашиб учиши чоғида совет космик техникасининг нечоғлик такомиллашганлиги намоён бўлди. Совет Иттифоқи фани билан саноатининг эришган шу ютуқлари мамлакатимиздаги бир қанча атоқли олимлар, даставвал академик Королевнинг фаолияти билан боғлиқ.

Ижтимоий фанлар янада ривож топди. Бу фанлар совет кишиларининг маркса-ленинча дунё қарашини шакллантиришда, жамиятимиз маданиятини ривожлантиришда жуда катта роль ўйнамоқда. Кейинги вақтларда экономика фани соҳасидаги тадқиқотлар анча активлашди. Совет экономистлари тайёрлаган ва мамлакатимизда рўй бераётган фан-техника революцияси, социалистик ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва техника тараққиётини жадаллаштириш билан, шунингдек ўнинчи беш йиллик планни ва узоқ муддатли истиқбол планларини ишлаб чиқиш проблемалари билан боғлиқ илмий материаллар катта аҳамиятга эга бўлди.

Совет олимларининг тадқиқотлари жаҳон социалистик системаси актуал проблемаларини, капиталистик мамлакатлар ва мустақил ривожланиш йўлига кирган мамлакатларнинг ҳозир социал-иқтисодий ривожи проблемаларини ўрганиш ва ишлаб чиқишга катта ҳисса қўшди.

КПСС Марказий Комитети, деди сўнгра докладчи, 1973 йилнинг октябрида қабул қилган «СССР Фанлар академиясининг 250 йиллик юбилейи тўғрисида»ги қарорида фанимизга юксак баҳо берди. Биз шу юксак баҳони қабул қилаётиб, илм-фанни ташкил этишни такомиллаштириш, унинг самарадорлигини оширишда ҳали қилинмаган ишлар ҳам борлигини равшан биламиз.

В. А. Котельников ишонтириб айтдики, Фанлар академияси партия XXIV съездининг қарорларини бажара бориб, фундаментал табиий ва ижтимоий фанларни бундан буён ҳам кенг кўламда интенсив равишда ривожлантира беради, фундаментал ишларнинг натижаларидан татбиқий тадқиқотларда тезроқ фойдаланиш, практикага тезроқ жорий этиш чораларини кўраверади, олимларнинг меҳнат унумдорлигини оширишга, илмий муассасалар энг янги асбоб-ускуналар билан жиҳозланишини яхшилашга, уларда автоматика ва замонавий ҳисоб техникаси воситалари кенг кўламда жорий этилишига ёрдам бераверади.

Турли мамлакат олимларининг ижодий мулоқоти жаҳон фанини ривож топтирувчи муҳим омилдир, деди нотиқ. Академиямизнинг бутун тарихи шундай мулоқотлар самарали чиқишини тасдиқлаб турибди. Академия ташкил этилганидан бери ҳозирги кунларга қадар халқаро алоқалар ривожланиб мустаҳкамланди ва эндиликда катта кўламга чиқди. Фанлар академияси 108 та давлат олимлари билан фаннинг ғоят хилма-хил соҳаларида илмий ҳамкорлик қилиб турибди, халқаро илмий программаларни бажариш ишларида актив қатнашмоқда. Бизда қардош социалистик мамлакатларнинг олимлари билан ғоят кенг илмий алоқалар ўрнатилган. Ҳозирги вақтда, КПСС, Совет давлати, бошқа тинчликсевар мамлакатларнинг собитқадам тинчликсеварлик сиёсати туфайли халқаро кескинликни юмшатишнинг самарали жараёни рўй бераётган бир пайтда илмий ҳамкорликни ривожлантириш учун айниқса қулай шароит вужудга келди.

Ҳозирги даврда, деди пировардида В. А. Котельников, жамият ҳаётида илм-фаннинг аҳамияти ғоят ўсди, келажакда бундан ҳам кўпроқ ўсиши шубҳасиз. Илмий тафаккур атроф дунёни билиш йўлида бундан кейин ҳам олға кетаверади. Владимир Ильич Ленин «Одамнинг ақли табиатда кўп ғаройиб нарсаларни очди ва бундан ҳам кўпроқ очади ва шу тарзда табиат устидан ҳукмронлигини оширади...» деб ёзганди. Илм-фан тараққиёти коммунизм моддий-техника базасини муваффақиятли ривожлантириш, коммунистик жамият қуриш, энг юксак инсонпарварлик идеаллари амалга оширилиши учун объектив шарт-шароитлар яратади.

СССР Фанлар академиясининг президенти лавозимини ижро этувчи В. А. Котельников академиянинг топшириғига биноан совет халқини, Коммунистик партия ленинчи Марказий Комитети ва Совет ҳукуматини яна бир карра ишонтириб айтдики, академия олимлари ва ходимлари партия XXIV съезди совет фани олдига қўйган масъулиятли вазифалар ҳамда XXV съезд белгилаб берадиган катта вазифалар бажарилиши учун ҳамма куч, билим ва қобилиятларини сарфлайдилар. Улар мамлакатимизда коммунизм қуриш буюк ишига, бутун планетада тинчлик ва тараққиёт ишига бундан буён ҳам муносиб ҳисса қўшаверадилар.

В. А. Котельниковнинг доклади қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди.

* * *

Москвадаги «Серп и Молот» заводининг пўлат эритувчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **В. В. Клюев** мамлакатнинг ишчилар синфи номидан, Курск областидаги «Страна Советов» колхозининг комбайнчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **И. И. Душин** колхозчи деҳқонлар номидан, Москвадаги 52-мактаб муаллимаси **М. П. Демидова** зиёлилар номидан совет олимларини табрикладилар.

Улар совет халқи Ватан ва жаҳон илмий тафаккури йилномасига кўпгина ёрқин саҳифалар битган ўз академияси билан ҳақли равишда фахрланиши тўғрисида гапирдилар, академия, совет фанининг ҳамма олимлари КПСС XXV съездини янги ижодий муваффақиятлар билан кутиб олишларига, коммунистик қурилиш ишига муносиб ҳисса қўшишларига ишонч билдирдилар. Нотиқлар социал тараққиётнинг муҳим омили бўлган совет фанини ривожлантириш тўғрисида қилинаётган доимий ғамхўрлик учун Коммунистик партияга, Совет давлатига, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга қизғин миннатдорчилик изҳор этдилар.

Шундан сўнг сўзга чиққан СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Г. К. Скрябин СССР Фанлар академияси номига кўпдан-кўп табриклар олинганлигини маълум қилди.

СССР Фанлар академиясининг 250 йиллигига бағишланган тантанали юбилей мажлисининг иштирокчилари баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига табрикнома қабул қилдилар. (ТАСС).

СССР БИЛАН ГДР ЎРТАСИДА ШАРТНОМА ИМЗОЛАНДИ

7 октябрда Кремлда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартнома имзоланди.

Шартномани:

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан — КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев;

Германия Демократик Республикаси номидан — ГБСП Марказий Комитети Биринчи секретари Эрих Хонеккер имзоладилар.

Шартномани имзолаш чоғида:

Совет томонидан Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар, шунингдек СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР министрлари, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, бошқа расмий кишилар;

ГДР томонидан — ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ГДР Давлат кенгаши Раиси Вилли Штоф, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раиси Хорст Зиндерман, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ГБСП Марказий Комитети секретари Герхард Грюнеберг, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ГБСП Марказий Комитети секретари Курт Хагер, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Гюнтер Миттаг, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, ГДР давлат хавфсизлик министри Эрих Мильке, ГДР партия-давлат делегациясининг бошқа аъзолари ҳозир бўлдилар.

Шартнома имзолангандан кейин ўртоқ Э. Хонеккер ГДР партия-давлат делегацияси номидан КПСС Марказий Комитетига бронзадан ясалган «Қизил Октябрь» скульптурасини тақдим қилди. Ўртоқ Л. И. Брежнев шу эсдалик туҳфа учун самимий миннатдорчилик билдирди.

(ТАСС).

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК, ҲАМКОРЛИК ВА ЎЗАРО ЁРДАМ ТЎҒРИСИДАГИ

ШАРТНОМА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасида марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм пойдеворига таянган мустаҳкам қардошлик иттифоқи таркиб топганлигига асосланиб;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасида бирлик ва дўстликни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ҳар икки мамлакат халқларининг ва социалистик давлатлар бутун ҳамдўстлигининг туб манфаатларига муносиб бўлиб, социалистик миллатларни янада яқинлаштириш ишига хизмат қилаётганлигига астойдил ишонган ҳолда;

социалистик ташқи сиёсат принциплари ва мақсадларига мувофиқ, социализм ва коммунизм қуриш учун халқаро майдонда энг қулай шарт-шароитни таъминлаш йўлидаги интилишга амал қилиб;

ҳар икки давлатнинг территориал бутунлиги ва суверенитетини ҳар қандай ҳамладан ҳимоя қилиш ишига биринчи даражали аҳамият бериб;

дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1955 йил 14 майда Варшавада тузилган шартномадан келиб чиқадиган мажбуриятларга қаттиқ риоя қилишга қатъий қарор бериб;

социалистик ҳамдўстликдаги барча мамлакатларнинг социал тузум ва пировард мақсадларининг муштараклигига асосланган жипслигини мустаҳкамлаш учун изчил ва оғишмай кураш олиб бориб;

халқларнинг қаҳрамонона ишлари ва фидокорона меҳнати эвазига қўлга киритилган социалистик ғалабаларни сақлаш, мустаҳкамлаш ва ҳимоя қилиш социалистик мамлакатларнинг муштарак интернационал бурчи эканлигини таъкидлаб;

сиёсий ва идеологик ҳамкорликни янада такомиллаштиришга, социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш ва кучайтиришга муҳим аҳамият бериб;

Европада ва бутун дунёда тинчлик ҳамда хавфсизликни янада мустаҳкамлашга ёрдам бериш, турли ижтимоий тузумга мансуб давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг коллектив суратда ишлаб чиқилган принципларини амалга оширишга ва шу асосда Европа қитъасида самарали ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга ўз ҳиссасини қўшишга қатъий аҳд қилганликларини билдириб;

Потсдам битими принципларини амалга оширган Германия Демократик Республикаси суверен мустақил социалистик давлат сифатида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлиб қолганлигини эътиборга олиб;

ўзаро муносабатларнинг шартнома-ҳуқуқ асосларини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга муҳим аҳамият бериб ва Европада ҳамда бутун жаҳонда рўй берган ўзгаришларни ҳисобга олиб;

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг мақсадлари ва принципларига амал қилиб;

қуйидагилар ҳақида аҳдлашиб олдилар:

1-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар социалистик интернационализм принципларига мувофиқ барча соҳаларда абадий ва бузилмас дўстлик ҳамда қардошларча ўзаро ёрдам муносабатларини бундан буён ҳам мустаҳкамлайверадилар. Улар давлат суверенитети ва мустақиллигини, ҳуқуқий тенгликни ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмасликни, ўзаро ҳурмат қилишга асосланиб, ҳар томонлама ҳамкорликни планли суратда ва оғишмай ривожлантириб, кучайтираверади ва бир-бирларига ҳар томонлама ёрдам ва мадад бераверадилар.

2-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар социалистик ва коммунистик жамият қуриш ҳамда социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлаш мақсадида ўз халқлари ва ўз давлатларининг моддий ва маънавий потенциалларидан самарали фойдаланиш учун куч-ғайратларини бирлаштирадилар. Улар социалистик иқтисодий интеграция принциплари ва мақсадларига мувофиқ ҳамда ўз халқларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини яхшироқ қондириш манфаатларини кўзлаб, ўзаро манфаатли икки томонлама ва кўп томонлама иқтисодий ҳамда илмий-техникавий ҳамкорликни, шу жумладан Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаб, кенгайтираверадилар.

Томонлар узоқ даврга мўлжалланган халқ хўжалик планларини координациялаш ва ўзаро келишиб олишни давом эттираверадилар, ишлаб чиқариш ва тадқиқотлар соҳасида ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни кенгайтираверадилар, экономика, фан ва техниканинг энг муҳим тармоқларини ривожлантиришнинг перспектив тадбирларини ўзаро келишиб оладилар, социализм ва коммунизм қурилиши жараёнида тўпланган билим ва тажрибаларини ўртоқлашадилар, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш манфаатларини кўзлаб, ўз давлатларининг миллий экономикасининг биргаликда тобора мустаҳкам ҳаракат қилишини таъминлайдилар.

3-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар давлат ҳокимияти органлари ва жамоат ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорликка ёрдам бераверадилар, фан ва маданият, маориф, адабиёт ва санъат, матбуот, радио, кино ва телевидение, соғлиқни сақлаш, атроф муҳитни муҳофаза қилиш, туризм, физкультура ва спорт соҳасида ва бошқа соҳаларда кенг алоқаларни ривожлантираверадилар. Улар ҳар икки мамлакат меҳнаткашлари ўртасидаги алоқаларнинг ривожлантирилишини ҳам рағбатлантирадилар.

4-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар социалистик ҳамдўстликдаги барча давлатлар ўртасида қардошларча муносабатларни янада ривожлантиришга бутун чоралар билан ёрдам берадилар, уларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш руҳида доимо ҳаракат қиладилар. Улар социализмнинг тарихий ғалабаларини, ҳар икки мамлакатнинг хавфсизлиги ва мустақиллигини асраш ҳамда ҳимоя қилиш соҳасида зарур чораларни кўришга тайёр эканликларини билдирадилар.

5-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларини изчиллик билан амалга ошириш, халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатиш жараёнини кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун бундан буён ҳам қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрадилар, урушни халқларнинг ҳаётидан узил-кесил чиқариб ташлаш учун ҳаракат қиладилар. Улар халқаро тинчлик ва халқлар хавфсизлигини империализм ва реакциянинг агрессив кучлари ҳамласидан ҳимоя қилиш учун, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ҳамда ёппасига ва батамом қуролсизланиш, мустамлакачиликнинг барча формалари ва кўринишларини узил-кесил тугатиш учун, мустамлакачилик зулмидан озод бўлган давлатларнинг миллий мустақиллиги ва суверенитетини мустаҳкамлаш ишида уларга мадад бериш учун барча куч-ғайратларини сарфлайдилар.

6-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар Европадаги давлат чегараларининг бузилмаслиги Европа хавфсизлигини таъминлашнинг энг муҳим замини деб ҳисоблайдилар ва дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1955 йил 14 майда Варшавада тузилган шартномада қатнашувчи бошқа давлатлар билан иттифоқликда ва шу шартномага мувофиқ, мазкур шартномада қатнашувчи давлатларнинг иккинчи жаҳон уруши ва урушдан кейинги тараққиёт натижасида таркиб топган чегараларининг, шу жумладан Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги чегараларнинг даҳлсизлигини таъминлашга қарор берганликларини билдирадилар.

Томонлар реваншизм ва милитаризмнинг ҳар қандай кўринишларига зарба бериш учун биргаликда ҳаракат қиладилар, Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш мақсадида тузилган шартномаларнинг сўзсиз бажарилишига эришадилар.

7-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар 1971 йил 3 сентябрда тўрт томонлама тузилган шартномага мувофиқ, Ғарбий Берлин билан ўз алоқаларини давом эттириб, ривожлантирадилар ва унда Ғарбий Берлин Германия Федератив Республикасининг таркибий қисми эмаслигини ва бундан буён ҳам унинг томонидан идора қилинмаслигини асос қилиб оладилар.

8-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонларнинг бири бирор давлат ёки давлатлар группасининг қуролли ҳужумига дучор бўлган тақдирда, аҳдлашувчи иккинчи олий томон буни ўзига ҳам қарши қилинган ҳужум деб ҳисоблайди ва ҳужумга дучор бўлган томонга дарҳол ҳар қандай ёрдам, шу жумладан ҳарбий ёрдам ҳам кўрсатади, шунингдек Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг 51-моддасига мувофиқ ўзини якка тартибда ёки коллектив суратда мудофаа қилиш ҳуқуқини амалга ошириш тариқасида ўз ихтиёридаги барча воситалар билан мадад беради.

Аҳдлашувчи олий томонлар бу моддага асосан кўрилган тадбирлар ҳақида дарҳол Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгашига хабар берадилар ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг қоидаларига мувофиқ ҳаракат қиладилар.

9-МОДДА

Аҳдлашувчи олий томонлар ҳар икки давлатнинг манфаатларига мувофиқ, келишиб олинган умумий позицияга асосланиб, барча муҳим халқаро масалаларда бир-бирларини хабардор қилиб турадилар, маслаҳатлашиб турадилар ва ҳаракат қиладилар.

10-МОДДА

Ушбу шартнома аҳдлашувчи олий томонларнинг амалда бўлган икки томонлама ва кўп томонлама битимлар юзасидан ўз зиммаларига олган ҳуқуқлари ва мажбуриятларига даҳлдор эмас.

11-МОДДА

Ушбу шартнома ратификация қилиниши ва ратификация қилинган ёрлиқлар айирбошланган кундан кучга кириши керак. Ратификация қилинган ёрлиқлар яқин орада Берлинда айирбошланади.

12-МОДДА

Ушбу шартнома 25 йиллик муддатга тузилади ва аҳдлашувчи олий томонларнинг бири олдин шартноманинг амал қилишини тўхтатишни истаганлигини тегишли муддат ўтишидан ўн икки ой олдин маълум қилмаган тақдирда, шартноманинг муддати ҳар сафар ўз-ўзидан яна ўн йилга узайтирилади.

Шартнома 1975 йил 7 октябрда Москвада ҳар бири рус ва немис тилларида икки нусхада тузилди. Ҳар икки текст бир хил кучга эгадир.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан
Л. БРЕЖНЕВ

Германия Демократик Республикаси номидан
Э. ХОНЕККЕР

ТЎЛА ЯКДИЛЛИК

СОВЕТ РАҲБАРЛАРИНИНГ ГДР ПАРТИЯ-ДАВЛАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИЛАН МУЗОКАРАЛАРИ

6 октябрда Кремлда Совет раҳбарлари билан Германия Демократик Республикаси партия-давлат делегацияси ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Музокараларда Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат хавфсизлик комитетининг раиси Ю. В. Андропов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитети аъзолари — СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, Н. А. Тихонов, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси К. В. Русаков, СССРнинг ГДРдаги элчиси П. А. Абрасимов;

ГДР томонидан — Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Хонеккер, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГДР Давлат кенгаши Раиси В. Штоф, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раиси Х. Зиндерман, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГБСП Марказий Комитети секретари Г. Грюнеберг, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГБСП Марказий Комитети секретари К. Хагер, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Г. Миттаг, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, ГДР давлат хавфсизлик министри Э. Мильке, Германия либерал демократик партиясининг Раиси, ГДР Давлат кенгаши Раисининг ўринбосари М. Герлах, Германия Демократик деҳқонлар партиясининг раиси, ГДР халқ палатаси президиумининг аъзоси Э. Гольденбаум, христиан демократик иттифоқ раиси, ГДР халқ палатасининг президенти, ГДР Давлат кенгаши Раисининг ўринбосари Г. Геттинг, Германия миллий демократик партиясининг раиси, ГДР Давлат кенгаши Раисининг ўринбосари Г. Хоман, ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ГДР ташқи ишлар министри О. Фишер, ГБСП Марказий Комитети аъзоси, ГДР Давлат кенгаши аъзоси П. Штраус, ГДРнинг СССРдаги элчиси Г. Отт иштирок этдилар.

Томонлар Совет Иттифоқида ва ГДРда коммунистик ва социалистик қурилиш вазифаларининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида, КПСС XXV съезди ва ГБСП IX съездига тайёргарлик тўғрисида қардошларча дўстлик, самимият ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида бир-бирларига ахборот бердилар. Совет Иттифоқи билан ГДР раҳбарлари СССР билан ГДР ўртасида ҳар тарафлама муносабатларнинг муваффақиятли ривожланаётганлигидан мамнун эканликларини билдириб, КПСС билан ГБСП, Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасида қардошларча дўстликни ва ҳар тарафлама ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга доир бир қанча йирик масалаларни қараб чиқдилар.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасида қардошларча муносабатлар ривожининг, шунингдек халқаро кескинликни юмшатишнинг ҳозирги босқичида Совет Иттифоқи билан ГДР ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янги янада юксак босқичга кўтариш учун шарт-шароит вужудга келди, деб якдиллик билан фикр изҳор этдилар. Шу мақсадда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Демкоратик Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги шартнома тузишга қарор қилинди.

Совет Иттифоқи билан ГДР раҳбарлари бир қанча халқаро масалаларни муҳокама қилдилар. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш якунлари муносабати билан ҳозирги халқаро вазиятнинг муҳим проблемалари анализ қилиб чиқилди. Томонлар Хельсинкида бўлиб ўтган кенгаш иккинчи жаҳон урушига сиёсий якун ясади ва Европа давлатларининг тинч халқаро муносабатларни мустаҳкамлашга қаратилган ҳаракатлари учун янги босқични бошлаб берди, деган фикрни якдиллик билан билдирдилар. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг халқаро кескинликни юмшатишга муқаррар тус бериш ва ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш принциплари негизида халқаро муносабатларни қайта қуриш мақсадида жаҳонда сиёсий вазиятни соғломлаштиришга қаратилган биргаликда олиб бораётган ташқи сиёсати тобора кўп ижобий таъсир кўрсатаётганлиги қайд қилиб ўтилди.

Марксизм-ленинизм принциплари ва пролетар интернационализми негизида халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатида бирлик ва жипслик зарур эканлигига музокаралар давомида алоҳида эътибор берилди.

Муҳокама қилинган барча масалалар юзасидан томонларнинг тамомила бир фикрда ва бир позицияда эканлиги таъкидланди.

(ТАСС).

ҚАРДОШЛАРЧА САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

Ўртоқ Э. ХОНЕККЕР нутқи

(Боши биринчи бетда).

Азиз ўртоқ Брежнев!
Азиз ўртоқ Подгорний!
Азиз ўртоқ Косигин!
Азиз совет ўртоқларимиз ва дўстларимиз!

Совет Иттифоқига келишни таклиф қилганлигингиз ва бизга кўрсатган меҳмондўстлигингиз учун Германия Демократик Республикасининг партия-давлат делегацияси номидан самимий ташаккур изҳор этишга рухсат этгайсиз. Азиз ўртоқ Леонид Ильич, Германия Бирлашган социалистик партияси шаънига ва халқимиз шаънига айтган қардошларча сўзларингиз учун сизга алоҳида миннатдорчилик изҳор этишни истайман.

Ҳар гал Москва сари йўл олганимизда биз социализм ва коммунизм қурилиши ишидаги, кишиларнинг тинч ва бахтиёр яшаши учун курашдаги муштараклигимизни чуқурроқ ҳис қила бошлаймиз. Ҳозир ҳам шу туйғу бизни тўлқинлантириб турибди. Ахир бизлар совет халқи Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съезди белгилаган йўлдан бориб, коммунистик жамият барпо этишнинг янги муҳим босқичига тамомила яқинлашиб келаётган бир пайтда сизнинг мамлакатингизга меҳмон бўлиб келдик. КПССнинг XXV съезди мана шу оламшумул-тарихий ишда янги марраларни белгилайди. Шу билан съезд СССР учун, бутун социалистик ҳамдўстлик учун, ер юзидаги барча тинчлик, демократия ва тараққиёт кучлари учун муҳим аҳамиятга эга бўлган воқеа бўлади.

Совет халқининг меҳнатдаги ғайрат-шижоатини ўз кўзимиз билан кўриш, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съездига тайёргарлик даврида у эришаётган ажойиб муваффақиятларга комил ишонч ҳосил қилиш бизга зўр қувонч бағишлайди. Биз аминмизки, бу сафаримиздан ўз фаолиятимиз учун жуда кўп қимматли тажрибалар орттира оламиз.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съезди белгилаган сиёсатни амалга оширишда эришилган жуда катта муваффақиятлар билан сизларни ва бутун совет халқини самимий табриклашни истаймиз.

Биз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет давлатининг социализм ва коммунизм қурилишида қўлга киритган бой ва жуда катта тажрибаси умумий аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз. Бу ҳақиқатни эътироф этишни биз пролетар интернационализмининг бир қисми, деб қараймиз. Бизнинг партиямиз, Германия Демократик Республикасининг ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлари атоқли курашчи революционерларнинг васиятларини, Эрнст Тельманнинг васиятларини изчиллик билан амалга оширмоқда. У Ленин партиясига, жаҳонда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатига муносабатни ҳар бир коммунистнинг интернационалистик позицияси учун синов мезони, деб билган эди. (**Қарсаклар**).

Азиз ўртоқлар!

Эртага, Германия Демократик Республикасининг миллий байрами — республикамизнинг 26 йиллиги куни да биз, СССР билан дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги шартномани имзолаймиз. Бу тарихий ҳужжат бизнинг ишчи ва деҳқонлар давлатимиз ташкил топганлиги юбилейи билан айни бир вақтга тўғри келганлиги чуқур маъно касб этади.

Бундан ўттиз йил муқаддам Совет Иттифоқи ва унинг шонли армияси Гитлер фашизми устидан ғалаба қозониб, шу туфайли бизнинг халқимиз учун ҳам янги истиқбол йўлини очиб берди. Ўша пайтдан бери бизнинг мамлакатимизда юз берган ҳар бир тараққиёт, Германия Демократик Республикасининг барпо этилиши, мустаҳкамланиши ва равнақ топиши Ленин мамлакати билан дўстлик билан чамбарчас боғлангандир. Биз яна бир марта шуни таъкидлаб ўтамизки, республикамизда социализм мустаҳкам ва барқарор бўлгани сингари, Совет Иттифоқи билан қардошларча иттифоқимиз ҳам худди шундай мустаҳкам ва абадий барқарордир. (**Қарсаклар**).

Шартномамизга дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам деган номнинг берилиши бизнинг ўзаро муносабатларимизда кун сайин ўзини кўрсатиб турибди. Мана энди биз иттифоқимизнинг сифат жиҳатдан янада юксакроқ босқичига ўтиб олдик. Бизнинг қардошларча муштараклигимиз хилма-хил бўлишлигига қарамай, янги миқёсларга эга бўлмоқда деб айтиш мумкин. Бунда давлатларимизнинг халқлари борган сари бир-бирлари билан яқинлашмоқдалар.

Биз Совет Иттифоқи билан қардошларча иттифоқ, социалистик ҳамдўстликда мустаҳкам ўрин олиш Германия Демократик Республикасининг ҳаётий негизи эканлигига комил ишонганимиз ҳолда дўстлик тўғрисидаги шартномани имзолаймиз. Германия Демократик Республикасининг ҳозирги социалистик ҳаёти ва коммунистик истиқболининг энг асосий гарантияси мана шундадир.

Германия Бирлашган социалистик партияси билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасидаги мустаҳкам жанговар ҳамдўстлик Германия Демократик Республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўртасидаги иттифоқнинг негизидир. Бу ҳамдўстлик қарашларимиздаги тўла якдиллик билан ва социалистик ҳамда коммунистик қурилишнинг барча соҳаларида, ташқи сиёсат ва революцион ғалабаларимизни ҳимоя қилишда доимо ўзаро келишиб ҳаракат қилинаётганлиги билан характерланади.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Ҳозирги вақтда Германия Демократик Республикасининг бутун ҳаётини Германия Бирлашган социалистик партиясининг IX съездига тайёргарлик ишлари тобора кўпроқ даражада белгиламоқда. Биз яхши ижтимоий якунга эга бўлдик деб айтоламиз. Бизнинг халқимиз ғайрат ва шижоат билан ишлади. ГБСПнинг VIII съездидан кейин ўтган йиллар бизнинг мамлакатимизда социалистик тузумни такомиллаштиришда алоҳида ўсиш даври бўлди. Меҳнаткашларимиз мана шу равшан йўлни муваффақият билан давом эттириш учун зарур шарт-шароит яратиш мақсадида 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик план топшириқларини бажариш ва ошириб бажариш учун зўр ташаббус билан курашмоқда. Партиянинг IX съезди ривожланган социалистик жамият қурилишининг келгусидаги йўлини белгилаб беради.

Қардош Совет Иттифоқи билан фан-техника ва иқтисодий ҳамкорликни анча юксалтиришга эришганлигимиз туфайли, умуман социалистик иқтисодий интеграция туфайли мамлакатимиз муваффақиятли ривожланди. Биз ҳозир мана шу ҳамкорликнинг янги истиқболлари рўёбга чиқаётганлигини зўр мамнуният билан таъкидлаб ўтамиз. Биз 1976 йилдан бошлаб 1980 йилгача бўлган даврда беш йиллик планларни келишиб олиб, уларни амалга оширишга киришамиз. Бунда бизнинг ҳамкорлигимиз халқлар социалистик оиласини ва алоҳида равишда ҳар бир мамлакатни янада муваффақиятли ва тез ривожлантиришга доир тобора кўпроқ вазифаларни қамраб олади. Хўжаликнинг бутун тармоқлари бўйича, фан ва техниканинг бутун соҳалари бўйича биргаликда тузилган лойиҳалар келишиб олинади. Бизнинг маънавий ва моддий потенциалимиздан бугунгига қараганда эртага янада кўпроқ биргалашиб фойдаланишимиз янги социалистик тузумнинг тарихий устунликларини рўёбга чиқаришга имкон беришига биз катъий ишонамиз.

Бизнинг республикамизга доимо кенг равишда ва холисона ёрдам берилаётганлиги учун сизларга, Совет Иттифоқидаги азиз ўртоқлар, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига ва унинг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга, Совет ҳукуматига ва бутун совет халқига самимий миннатдорчилик изҳор қилишни астойдил истаймиз. (**Қарсаклар**).

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Социалистик ҳамдўстликнинг бирлиги ва жипслигини янада мустаҳкамлаш учун, унинг ҳаракатчан кучини ва халқаро нуфузини ҳар тарафлама мустаҳкамлаш учун биз Совет Иттифоқи билан ва бошқа қардош мамлакатлар билан биргаликда курашмоқдамиз. Бу эса социалистик ва коммунистик қурилиш учун қулай ташқи шарт-шароитлар яратиш имкониятини бермоқда.

Бугун биз Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди белгилаган Тинчлик программаси жаҳоннинг сиёсий манзарасини тубдан ўзгартирди деб айта оламиз. Социализм инсониятнинг олижаноб мақсади — мустаҳкам тинчликни амалга ошираоладиган ташаббускор куч эканлигини намоён қилди. Биз шуни таъкидлаб ўтамизки, кескинликни юмшатиш Европада ҳал қилувчи тенденция бўлиб қолди. Тинч-тотув яшашнинг ленинча принциплари ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатлар ўртасидаги муносабатларни тобора кўпроқ даражада белгилаб бермоқда.

Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг муваффақиятли якунланганлиги халқларнинг тинч ҳаёт учун курашини давом эттириш йўлида янги имкониятлар очиб берди. Чегараларнинг даҳлсизлиги, давлатлар суверенитетини ҳурмат қилиш ва уларнинг ички ишларига аралашмаслик каби хавфсизликнинг муҳим принциплари юзасидан мустаҳкам келишиб олишга эришилди. Бунга аввало Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг изчил тинчлик сиёсати туфайли, социалистик ҳамдўстликнинг ўзаро келишиб ҳаракат қилиши туфайли эришилди. Хельсинкида ақл-идрок ва сиёсий реализм тарози палласини босиб кетди. Бу эса барча халқлар учун фойдалидир.

Эндиликда кескинликни юмшатишни барқарор қилиш, уни моддий мазмун билан тобора кўпроқ тўлдириш ва янада ривожлантириш керак деган фикрга биз қўшиламиз. Сиёсий соҳада кескинликни юмшатишни ҳарбий соҳадаги кескинликни юмшатиш билан тўлдириш талаб қилинади. Ядро қуроли синовларини батамом ва ялпи тақиқлаш тўғрисида шартнома тузиш борасида, шунингдек оммавий қирғин қуролларининг барча турларини ва шундай қуролларнинг янги системаларини яратиш ва ишлаб чиқаришни тақиқлаш тўғрисида битим тузиш ҳақидаги Совет Иттифоқининг яқинда илгари сурган тинчлик ташаббусини табриклаймиз ва қўлаб-қувватлаймиз.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

КПСС ва ГБСП ўртасидаги жанговар ҳамдўстлик, СССР билан ГДР ўртасидаги қардошларча иттифоқ тарих синовидан ишонч билан ўтди, бу жанговар ҳамдўстлик ва иттифоқ бизнинг халқларимиз учун азиздир. Мана шу мустаҳкам бирликнинг кучига суяниб биз замон талабига мувофиқ равишда мамлакатларимизда коммунизм қуриш ва ривожланган социалистик жамиятни барпо этишда ижодий меҳнат вазифаларини бажаришга тайёрмиз. Маркс, Энгельс ва Лениннинг дунёни ўзгартирувчи ғояларига амал қилиб биз халқларнинг бахт-саодати йўлида янги муваффақиятлар сари комил ишонч билан олға бормоқдамиз.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети ва унинг Бош секретари бизнинг азиз дўстимиз ва ўртоғимиз Леонид Ильич Брежнев учун; СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Николай Викторович Подгорний учун; СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ Алексей Николаевич Косигин учун; КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг барча аъзолари учун;

Совет Иттифоқи теварагига мустаҳкам жипслашган қардош социалистик мамлакатлар бирлиги учун;

Партияларимиз, давлатларимиз ва халқларимиз ўртасида бузилмас дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик учун;

Социализм ва коммунизмнинг янги-янги ғалабалари учун;

Шу ерда ҳозир бўлган барча совет дўстларимиз ва ўртоқларимизнинг соғлиги учун қадаҳ кўтараман!

* * *

Л. И. Брежнев ва Э. Хонеккер ўртоқларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор давомли қарсаклар билан бўлиниб турди. Қабул маросими қардошларча, самимий вазиятда ўтди.

(ТАСС).

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ПАХТА

Тошкент областидаги Қуйи Чирчиқ районининг меҳнатчилари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, беш йилликнинг якунловчи йили юксак марраларини эгаллаш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини муддатидан илгари, 7 октябрда 100,3 процент, беш йиллик планни эса 125,8 процент бажардилар. Давлатга 37,1 минг тонна биринчи навли пахта сотилди. Ҳар гектар ердан 31,4 центнердан, «Москва» колхозида 39 центнердан, «Ленинград» колхозида 35,4 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Пахта тайёрлаш планини ўн иш кунида бажарган Ленин номли, «Москва», «Ленинград» колхозларининг, Волков номли совхознинг меҳнатчилари районда биринчи бўлиб оширилган социалистик мажбуриятлари ҳисобига ҳосил топширишга киришдилар. «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози, Ленин номли ва «Заря коммунизма» колхозлари пахта тайёрлаш планини 15 иш кунида бажардилар.

Механизаторлар умумий муваффақиятга салмоқли ҳисса қўшдилар. Машиналар терган пахта бутун тайёрланган пахтанинг 93 процентини ташкил этади. Машина терими плани 105 процент бажарилди. Икки қаторли машинада 170 тонна пахта терган «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» совхозининг звено бошлиғи, СССР Олий Советининг депутати Энвер Алиев ва икки қаторли машинада 160 тонна пахта терган «Коммунизм» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Турди Қосимова дала гвардиячиларининг мусобақасига бошчилик қилмоқдалар.

Район механизаторлари бу йил ҳар бир пахта териш машинаси билан териб олинадиган пахта миқдорини 150 тоннагача етказишга қарор қилдилар.

Пахта териш давом этмоқда.

Район деҳқонлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, КПСС XXV съезди шарафига ҳар гектар ердан 43 центнергача пахта териб олишга, ялпи пахта ҳосилини 52 минг тоннагача етказишга, давлатга пландан ташқари 15 минг тонна «оқ олтин» сотишга қарор қилдилар.

Район сабзавот тайёрлаш планини 200 процент, картошка тайёрлаш планини 118,4 процент, мева тайёрлаш планини 128,2 процент, гўшт тайёрлаш планини 145,5 процент, тухум тайёрлаш планини 214,2 процент бажарди. Сут, жун, узум харид қилиш плани муваффақиятли бажарилмоқда.

Район меҳнатчилари барча қишлоқ хўжалик ишларини қисқа муддатларда тугаллашга, келгуси йил ҳосили учун барча кузги ва қишки тадбирларни ўз вақтида бажаришга қатъий қарор қилганлар.

ПОЙТАХТ САНОАТ КОРХОНАЛАРИДА

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

Металл фурнитура заводи коллективи КПСС XXV съезди шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, катта зафар қучди. 1975 йил бошидан буён 6 миллион сўмликдан зиёд ялпи маҳсулот тайёрланди. Бу тўққизинчи беш йиллик планида кўзда тутилганидан анча ортиқдир. Ўз имкониятларини ҳисоблаб чиққан завод меҳнатчилари ой охиригача яна 0,6 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга қарор қилишди.

Корхонада мусобақа илғорлари жуда кўп. Қ. Ҳайитова, В. Сбродова, Ж. Қулназарова ва бошқа ишчилар ўнинчи беш йиллик ҳисобига маҳсулот тайёрлашмоқда. 16 хил маҳсулот буюртмачиларга жўнатиляпти.

ЧЕВАРЛАР ЮТУҒИ

Барча маҳсулотни аъло сифатга топширамиз! — «Чевар» тикувчилик фабрикасининг коллективи ана шундай шиор остида меҳнат қилмоқда. Бунда айниқса 6-цех чеварлари яхши натижаларни қўлга киритишмоқда. М. Шамсиева, Ш. Отаева етакчилигидаги бригадалар ўнинчи беш йиллик ҳисобига меҳнат қилмоқда. Бу ерда тайёрланаётган уч хил маҳсулот давлат Сифат белгисини олган.

Тўққиз ойлик планларни муддатидан олдин бажарган илғорлар планга қўшимча 21 минг сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилишди.

БИРИНЧИ НАВБАТ ИШГА ТУШДИ

Республика Госплани ҳузуридаги «Узглавмеханизация» бирлашмасига қарашли Тошкент экспериментал машинасозлик заводининг биринчи навбати ишга туширилди. Янги заводда йилига 2 миллион сўмликка яқин маҳсулот ишлаб чиқарилади. Эндиликда республикамиз саноатининг барча тармоқлари ностандарт ускуналар, металл конструкциялар ҳамда бошқа жиҳозлар билан тўла-тўкис таъминланади.

Бинокорлар айни кунларда заводнинг иккинчи корпусини жадал суръатлар билан барпо этишмоқда. Бу корпус келаси йили фойдаланишга топширилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мультфильм. 18.45 — Қизиқарли учрашувлар. 19.20 — «Ахборот». 19.35 — Концерт. 19.55 — Ёзувчилар пахтакорлар ҳузурида. 20.10 — КПСС XXV съездига меҳнат рапортлари. 20.40 — «Ахборот». 21.00 — Пахтанинг янги навлари — ҳаётга. 21.30 — Хатлардан қўшиқларга. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Қора карвон (телеспектаклнинг 1-қисми). **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ўқув кўрсатуви. 13.00 — «Кичкинтой» программаси. 18.30 — МОСКВА. 19.00— Янгиликлар. 19.15 — Расмларда қуёш акси бор. 20.00 — Ўсмирлар учун музикали кечалар. 22.00 — Ҳужжатли фильмлар. 22.30 — Викторина. 23.15 — Концерт. 23.35 — Спортлото. 23.45 — Янгиликлар. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 18.25 — ТОШКЕНТ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/Х да **Оқшомдан тушгача**, 9, 10/Х да **Кўрмайин босдим тиконни.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8/Х да **Замонали ва Омонали**, 9/Х да **Тоғ гўзали.**

ШАПИТО ЦИРКИДА — **МОСКВА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ** (19.00).

КИНО

Оддий муҳаббат — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Сўнгги ўқ; Қопқон — «ҚОЗОҒИСТОН» (11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 20.00, 21.00), «ДРУЖБА» (11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 20.00), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Флангсиз фронт — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ОНА ЮРТ МАДҲИ

Ўзбекистон Рассомлари союзининг кўргазмалар залига бу гал Ю. Елизаров, Г. Чиганов, Н. Шерстнев асарлари қўйилди. Кўргазмада таниқли мўйқалам усталарининг ижодий эволюциясини кўрсатувчи картиналарга кенг ўрин берилган.

Залга киришингиз билан даставвал кўзингиз Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ю. Елизаровнинг «Ўзбекистоннинг маданият арбоблари» полотносига тушади. Моҳир санъаткор йирик картинани бундан ўн беш йил аввал яратган эди.

Рассом ижодида портрет жанри алоҳида ўрин эгаллайди. У худди шу жанрда катта муваффақиятларга эришди. Кўргазмага қўйилган «Ота», «Она», «Ёзувчи С. Айний», «Рассом Темуров» портретлари ва бошқа картиналар қаршисида тасвирий санъат ихлосмандларининг узоқ туриб қолишлари бежиз эмас. Бу энг аввало рассом мўйқаламининг сеҳри, жозибаси туфайлидир.

Г. Чиганов республикамизнинг етакчи рассомларидан. У йигирма йилдан ортиқ ижодий фаолияти давомида кўплаб картиналар яратди. Унинг асарлари СССРдаги музей ва картиналар галереясида, Брюссель, Дакка, Будапешт, Берлин, Бағдод каби ҳорижий шаҳарларда ташкил этилган кўргазмаларда намойиш қилинган. Рассом мамлакатимиз бўйлаб кўп кезди. Унинг кўргазмага қўйилган «Енисей бўйлаб», «Ўзбекистон бўйлаб» туркум картиналари томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

Кўргазмадан рассом-плакатчи Н. Шерстневнинг асарлари ҳам муносиб ўрин олган. Санъаткор ижодида тасвирий санъатнинг плакат жанри катта ўрин тутади. Рассомнинг кўргазмага қўйилган «Сув!», шунингдек, Улуғ Ватан уруши темасидаги қатор плакатлари томошабинлар диққатини тортмоқда.

А. РЎЗИЕВ.

Рассом Ю. Елизаров ишлаган Ҳамза портрети.

С. Маҳкамов фотоси.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ. Шовот районидаги Чкалов номли колхозда пахта йиғим-терими суръати кун сайин ўсиб бормоқда. Далада ишлаётганлар учун эса барча қулайликлар яратилган, иссиқ овқат тайёрлаш йўлга қўйилган. Колхоз ошпази Олимбой Срабоев тайёрлаган таомлар ҳамиша тотли ва мазали бўлаётир. Суратда: О. Срабоев пиширган паловини механизаторлар дастурхонига олиб бормоқда.

Қ. Отаев фотоси, (ЎзТАГ).

БАРАКАЛИ ЙИЛЛАР САРҲИСОБИ

ФАН ЯНГИ УФҚЛАР ОЧМОҚДА

Ўзбекистон ССР Геология министрлиги нефть ва газ конлари геология-қидирув институтининг коллективи ўзининг кўп қиррали илмий-тадқиқоти билан совет нефть ва газ геология фани тараққиётида, республикамиз ер бағридан нефть ва газ конларини топиб, уларни эл-юрт бахт-саодати йўлида хизмат қилдиришда салмоқли ишларни амалга оширяпти.

Қуйида шу институтнинг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, Губкин мукофоти лауреати О. Акромхўжаевнинг «Совет Ўзбекистони» мухбири М. Муҳсимов билан суҳбатини диққатингизга ҳавола қиламиз.

МУХБИР: — Партия XXIV съездидан кейинги йиллар ичида институтингиз коллективи томонидан олиб борилган асосий ишлар ҳақида сўзлаб берсангиз.

О. АКРОМХЎЖАЕВ: — Илмий муассасамиз ижодий аҳли зиммасига юклатилган вазифалар партиямиз XXIV съездида қабул қилинган нефть ва табиий газ запасларини қазиб чиқариш суръатларини оширишь ҳамда шу соҳадаги фан тармоқларини кенгайтириш ҳақидаги кўрсатмалари асосида белгиланган. Бу кўрсатмаларга биноан, 1975 йилда нефть қазиб чиқаришни 480-500 миллион тоннага, табиий газни эса 300-320 миллиард куб метрга етказиш мўлжалланган эди. Бу масъулиятли вазифани бажаришда иттифоқда, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам геолог-қидирувчилар, қазиб чиқарувчилар ва олимлар самарали ишлар олиб боришяпти.

Бу борада институтимиз коллективи Фарғона водийсида, Устюртда, Бухоро, Хива, Сурхондарё областларида, Ҳисор тоғларининг ғарбий-жанубий этакларида чуқур илмий-тадқиқот ишлари олиб бориб, бир қанча нефть ва газ конларини очишда фаол қатнашди. Фарғона водийсида — Ворик, Шимолий Риштон, Шўрбулоқ, Ниёзбек, Қарағоч, Бухоро ва Хивада — Шимолий Ўртабулоқ, Узуншур, Ғарбий Кишдувон, Шоди; Сурхондарё областида — Боянгора нефть ва газ конларини топиб, ишга туширдилар.

МУХБИР: — Бу илмий-тадқиқотларни конкрет мисоллар билан кўрсатсангиз.

О. АКРОМХЎЖАЕВ: — Масалан, фундаментал тадқиқотлардан нефть ва газнинг пайдо бўлиши, унинг қатламлардан ажралиб чиқиши ва конлар ҳосил қилиш қонуниятларини ўрганиш соҳасини олиб кўрайлик. Бир қарашда бу соҳа мутлақо назарий тадқиқотдек бўлиб кўринади. Аммо, уни биз шундай тартиб ва йўналишда олиб бордикки, бундай конларни топиш, улардаги нефть ва газни сифат ҳамда миқдор жиҳатидан белгилаш каби амалий проблемаларни ечишда асосий омиллардан бўлиб қолди. Бу тадқиқотлар шуни кўрсатдики, нефть ва газнинг онаси бўлмиш қатламлардаги органик моддалардан уларнинг генетик турига қараб асосан нефть ёки нефть-газ ёхуд асосан газ пайдо бўлар экан. Агар органик модда сапропел деб аталадиган, асосан, денгиз ҳавзаларида яшовчи жониворларнинг қолдиғидан ташкил топган бўлса, у ер ости қатламларида юқори ҳарорат ва босим таъсирида, мураккаб биохимик ва геохимик жараёнларни бошдан кечириб, нефть маҳсулотини, қитъа ҳавзаларида ҳосил бўладиган гумус деб аталадиган органик модда эса асосан газ маҳсулотини берар экан. Ана шу натижаларга қараб «Қайси районларда ва қайси қатламларда, бинобарин, қандай чуқурликларда нефть, асосан нефть, газ, фақат газ конлари бўлиши мумкин?», — деган саволга маълум даражада жавоб топиш имконияти яратилди.

Ҳозир газ запасини оширишда соф табиий газдан кўра олтин гугуртли газ салмоқли ўрин тутмоқда. Бироқ, олтин гугуртли газни олтин гугуртдан тозаламасдан туриб, газ қувурларида ташиб ҳам, саноат ва турмушда ишлатиб ҳам бўлмайди. Шу сабабли олтин гугуртнинг ғоят қимматли хом ашё эканлигини ҳисобга олиб, республикамизда газдан олтин гугурт олиш соҳасида янги саноат тармоғи ташкил топди: Қашқадарё областида олтин гугурт олиш заводи ва Муборак шаҳри барпо этилди. Завод бир йилда беш миллиард куб метр газни тозалаб бераолади, холос. Бу эса табиий газнинг йиллик сарфланиши миқдорига нисбатан жуда кам. Шунинг учун олтин гугуртнинг химё саноатида ва қишлоқ хўжалигидаги катта ролини ҳисобга олиб, янги олтин гугурт олиш заводи қуриш ёки Муборак заводининг қудратини янада кўтариш масалалари ўрганилмоқда.

Савол туғилиши мумкин: ер бағридаги нефть ва газнинг миқдорий прогнози соҳасида қандай ишлар қилинмоқда? Бизда олиб борилаётган миқдорий прогноз ёки нефть ва газнинг ер остидаги прогноз запасларини белгилаш ишлари назарий тадқиқотлардан келиб чиққан сифат прогнозлари билан чамбарчас боғлангандир. Бу миқдорий аналитик маълумотларни синтез қилиш натижасида бажарилмоқда.

Нефть ва газнинг прогноз запасларини белгилашда ҳажмий генетик усул таклиф қилинди. Бу прогноз запасларини белгилашда мутлақо янги, бизнингча, энг прогрессив усуллардан бўлиб, математика ютуқларидан, электрон-ҳисоблаш машиналаридан кенг фойдаланиш, программалаштириш ва алгоритмлар тузиш йўллари билан ижобий ҳал қилинмоқда.

Бу йўл билан республикамизнинг турли территориялари бағрида яшириниб ётган нефть ва газ ҳамда уларнинг олтин гугуртли ва бошқа турларини, запасларини белгиласак, нефть ва газга нисбатан истиқболи порлоқ районларни илмий асосда аниқлаш имкониятлари янада кенгаяди.

МУХБИР: — Бу усул кимлар томонидан яратилган ва унга иттифоқ олимларининг муносабати қандай?

О. АКРОМХЎЖАЕВ: — Бу усул прогноз запасларини белгилашда ҳажмий генетик усул деб аталади. У ўзининг назарий ва илмий асоси, физика-химиявий ва математик ҳисоблашлари, нозик аналитик томонлари билан Ўзбекистонда нефть ва газ соҳасида иш олиб бораётган геолог-олимлар, нефтчилар мактабининг мевасидир. Бу иш Бутуниттифоқ симпозиумларида ва илмий конференцияларида ўзининг оригиналлиги билан юқори баҳо олди.

СССР Фанлар академиясининг академиги А. А. Трофимукнинг фикрича: бу илмий-тадқиқотлар ва қимматли назарий маълумотлар ҳамда улардан келиб чиққан нефть ва газнинг сифат ва сон жиҳатидан прогноз қилиш усуллари совет нефть ва газ геология фани тараққиётига катта ҳисса қўшди, уни янада юқори поғонага кўтарди. Бу ишларни Иттифоқимиз миқёсида кенг қўлланиш лозим.

Шунга ўхшаш фикрлар СССР Фанлар академиясининг академиги Л. А. Яншин, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Н. Б. Вассоевич ва бошқа ўнлаб таниқли олимларнинг шахсий хатларида, докладларида ва мақолаларида келтирилган. Бу тадқиқотларнинг баъзи бир натижалари халқаро конгрессларда ҳам эшитилди ва мақолалар, тезислар сифатида инглиз ва француз тилларига таржима қилинди.

МУХБИР: — Амалий аҳамияти катта бўлган яна қандай усуллар ҳақида гапириб бера оласиз?

О. АКРОМХЎЖАЕВ: — Бундан 10-15 йиллар муқаддам тоғларда ва уларнинг бағрида очилиб қолган қатламларни ўрганиш асосида бу районларда яшириниб ётган нефть ва газ конлари топиларди. Улар кўпинча ер юзасига яқин жойлашган бўларди. Бундай районлар деярли разведка қилиб бўлинди. У ерлардаги конларнинг қарийб ҳаммаси очилди. Эндиликда нефть ва газ конларини бепоён чўл-биёбонлар, ҳеч қандай қатлами очилмаган текис даштларнинг, чўлларнинг ва кенг водийларнинг чуқур бағридан қидириш керак бўлиб қолди. Бундай районлардаги қатламларнинг таркибий тузилиши ва қурилиши, нефть ва газ йиғилиб, кон ҳосил бўлишига қулай бўлган структуралар геофизика усуллари ва унинг ақлли асбоб-ускуналари орқали аниқланмоқда. Бу асбоб-ускуналар ер остига электр токи ёки сейсмик тўлқинлар юбориб, ундаги қаватларни ва ҳосил бўлган қулай структураларни белгилайди. Шу йўл билан Бухоро, Хива, Сурхондарё, Устюрт ва Фарғона водийсининг бағрида уч-тўрт, баъзан эса беш-олти километр чуқурликларда яширинган нефть ва газ конлари топилмоқда.

Иккинчи ғоятда зарур илмий-тадқиқот — бу чуқур ва ўта чуқур пармакеваклар қазиш (бурғалаш) технологиясини ишлаб чиқиш проблемалари билан боғлиқ. Бундан буён юқорида айтиб ўтганимиздек, нефть ва газни икки-уч ва тўрт-беш километр чуқурликдан қазиб чиқаришга тўғри келади. Бунда эса юқори даражадаги ҳароратни ва катта босимларни енгиб ўтишдек ва геологик нуқтаи назардан мураккаб қурилган қатламларни бурғалашдек жуда кўп қийинчиликларга дуч келинади. Ана шу соҳалар бўйича институтимизда юқори малакали технолог-мутахассислар самарали ишлар олиб бормоқдалар. Бу ишлар, асосан, Ўзбекистон ССР Геология министрлиги қарамоғидаги Ўзбекистон нефть ва газни разведка қилиш бирлашмаси, нефть ва газ қазиб чиқариш муассасаларининг топшириғи билан бажарилмоқда, қарийб ҳамма таклифлар ва илмий мулоҳазалар ишлаб чиқаришга жорий қилинмоқда. Масалан, пармакавакка мунтазам тушириб турадиган гил ва цемент эритмаларини олиб кўрайлик. Пармакавакни бурғалашда кенг қўлланиладиган қимматбаҳо долоталарни тежаш, бурғалаш тезлигини ошириш, цемент эритмалари сифатини яхшилаш бўйича қилинган таклифлар «Узбекнефтьгазразведка» бирлашмасида муваффақиятли қўлланилди. Фақат шу бирлашма бир йилда 350 минг сўм иқтисодий самара кўрмоқда.

Институтимизда фақат геофизиклар ва пармакаваклар технологияси бўйича қилинган таклифлардан ва уларни ишлаб чиқаришга жорий қилинишдан фақат ўтган йилнинг ўзида бир миллион уч юз минг сўм фойда кўрилди.

МУХБИР: — Социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши ҳақида сўзлаб берсангиз!

О. АКРОМХЎЖАЕВ: — Аввало, икки оғиз сўз ўтган йилги мусобақа натижалари ҳақида. Айтиш мумкин, институтимиз коллективи баракали меҳнат қилди.

Коллективимизнинг ўтган йилги социалистик мусобақаси ва олган мажбуриятларида алоҳида аҳамиятга эга бўлган нарса илмий муассасалардa ҳали татбиқ қилинмаган муқобил план қабул қилиш ва уни муваффақиятли бажаришни таъминлаш бўлди. Бу вазифалар ва мажбуриятлар коллективимизнинг изчил ишлари, Ўзбекистон ССР Геология министрлиги, нефть ва газ разведка қилиш бирлашмасининг яқиндан берган ёрдами туфайли тўла-тўкис бажарилди.

Коллективимиз ўтган йилнинг октябрь ойидан бошлаб 1975 йил ҳисобига ишлай бошлади. Фақат шу туфайли олтмиш минг сўмдан кўпроқ маблағ тежалди. Бу ишлар самараси натижасида Геология министрлиги, республика геологлари ва қидирувчилари касаба союзининг Қизил байроғи қўлга киритилди. Бундан руҳланган коллективимиз якунловчи йилда янада юқори социалистик мажбуриятлар олиб ишламоқда. Ҳозир олимларимизнинг бутун диққат-эътибори яқинлашиб келаётган КПССнинг XXV съездини муносиб совға-саломлар билан кутиб олишга қаратилган.

5.200.000 ТОННА УЧУН

1975

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 7 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Областлар	бир кунда	мавсум бошидан	шу жумладан машинада: бир кунда	шу жумладан машинада: мавсум
Андижон	2,13	82,49	3,00	54,96
Тошкент	3,73	71,27	4,18	70,33
Фарғона	1,95	70,60	2,97	35,03
Қашқадарё	1,88	69,03	1,66	40,15
ҚҚ АССР	2,67	68,87	2,85	47,28
Сурхондарё	2,46	68,52	3,11	62,35
Наманган	2,80	65,00	3,34	49,65
Хоразм	2,23	63,69	1,51	30,77
Самарқанд	2,31	55,20	2,12	28,31
Жиззах	3,03	54,75	2,73	54,64
Бухоро	1,07	53,86	0,33	9,82
Сирдарё	5,02	53,18	5,94	55,88
Республика бўйича:	2,46	65,58	2,83	45,07
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Наманган	3,57	100,65		
Бухоро	1,45	66,59		
Сурхондарё	2,39	55,34		
Қашқадарё	1,47	50,70		
Республика бўйича:	2,15	56,13		

ДОН — ДАВЛАТГА!

Республикамиз областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 7 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — мавсум бошидан буён топширилган дон; учинчи стун — бир кунда (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Андижон	104,7	—
Фарғона	92,9	—
Самарқанд	90,6	1,0
Тошкент	83,9	3,4
Сурхондарё	74,4	1,3
Қашқадарё	71,4	0,4
Наманган	65,1	0,2
Сирдарё	59,7	—
ҚҚ АССР	48,5	2,2
Хоразм	42,7	2,6
Жиззах	36,3	—
Бухоро	32,8	—
Республика бўйича:	63,2	1,2

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Республика областларида сабзавот, хўл мева, узум ва полиз маҳсулотлари тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 6 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — сабзавот; учинчи стун — хўл мева; тўртинчи стун — узум; бешинчи стун — полиз маҳсулотлари (халқ хўжалик планига нисбатан процент ҳисобида).

Сурхондарё	128,6	124,4	96,3	106,6
Андижон	105,9	121,2	99,6	110,5
Фарғона	104,4	108,3	103,7	112,7
Тошкент	102,3	148,2	67,9	108,3
Жиззах	100,6	155,9	115,7	166,3
Наманган	96,4	121,9	110,1	108,1
Қашқадарё	93,7	129,7	103,0	87,7
Самарқанд	93,2	136,4	101,4	121,4
Хоразм	89,3	121,5	101,8	102,2
Бухоро	89,0	135,9	97,7	107,1
ҚҚАССР	82,1	139,1	31,6	92,9
Сирдарё	78,6	165,4	71,1	121,3
Республика бўйича:	99,7	134,1	92,1	119,5

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг

ЛЕНИН ОРДЕНЛИ БУТУНИТТИФОҚ ПАХТАЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (СоюзНИХИ)

1976 йил учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ АСПИРАНТУРАГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ АСПИРАНТУРАГА: физиология ва ўсимликлар биохимияси, умумий деҳқончилик, мелиорация ва ўзлаштирилган ерлар деҳқончилиги, ўсимликшунослик;

СИРТҚИ АСПИРАНТУРАГА: мелиорация ва ўзлаштирилган ерлар деҳқончилиги, иқтисод, бошқаришни ташкил этиш ва қишлоқ хўжалигини планлаштириш.

АРИЗАЛАР — 20 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ — 1 ДЕКАБРДАН 30 ДЕКАБРГАЧА УТКАЗИЛАДИ.

Аспирантурага кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: институт директори номига ёзилган ариза, 6х9 см. ҳажмдаги иккита фотосурат, 2 фотосурат билан кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, таржимаи ҳоли, иш жойидан стажи кўрсатилган (камида — 2 йиллик), характеристика, олий ўқув юртини тугатганлиги тўғрисидаги диплом нусхаси, ва нотариус тасдиқлаган баҳолар ведомостининг кўчирмаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (иш жойидан тасдиқланган), 286-формадаги медицина справкаси, илмий ишлари ёки танлаган мутахассислиги бўйича реферат.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент область, «Оққовоқ» алоқа бўлими.

Ўзбекистон ССР социал-таъминот министрлиги республика миқёсидаги шахсий пенсионер

Эргаш ҲАМИДОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оиласига самимий таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг дорихоналар бошқармаси маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари 1050-дорихона бошқарувчиси

Абдуллажон СУЛТОНОВнинг

вафот этганлигини билдириб марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти коллективи рус группаларида ўзбек тили ўқитиш кафедрасининг доценти М. Акбаровга онаси

Башорат МАҚСУДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, ТОШКЕНТ, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР

Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.

Р. 14229. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 235.